

UPPSALA
UNIVERSITET

”Fiona slår med en trumpinne och Rebecca sjunger kanske i mikrofonen”

Intersektionella perspektiv på språket i musikrecensioner

Elinor Ahlborn

Ämne: Retorik

Nivå: C

Poäng: 15 hp

Ventilerad: HT 2014

Handledare: Annie Mattson

Examinator: Mika Hietanen

Litteraturvetenskapliga institutionen

Uppsatser inom retorik

Innehåll

1. Inledning.....	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte och frågeställningar	3
1.3 Material.....	3
1.4 Teoretiska perspektiv.....	4
1.4.1 Topiker och bildspråk	4
1.4.2 Kön, ras och klass	6
1.4.3 Begreppet intersektionalitet	9
1.4.4 Performativitet och retorisk analys	10
1.5 Metod.....	10
1.6 Tidigare forskning	11
1.6.1 Forskning på liknande material.....	11
1.6.2 Forskning med liknande perspektiv	12
1.6.3 Forskning med liknande perspektiv och material	12
2. Analys.....	14
2.1 Statistik	14
2.1.1 Statistik baserad på kön	14
2.1.2 Statistik baserad på genre.....	15
2.2 Autenticitet	16
2.2.1 (In)autenticitet som topik.....	16
2.2.2 Den konceptuella festmetaforen.....	18
2.2.3 Galenskap som topik.....	20
2.2.4 Autenticitet och intersektionalitet	21
2.3 Kropp.....	21
2.3.1 Kropp som topik	21
2.3.2 Kropp som bildspråk.....	24
2.2.3 Kläder som topik.....	24
2.2.4 Kläder som bildspråk	25
2.2.5 Den konceptuella våldsmetaforen	25
2.2.6 Maskulinitet som topik	27
2.2.7 Kropp och intersektionalitet.....	28
2.3 Nationalitet	29
2.3.1 Geografisk plats som topik	29
2.3.2 Svenskhet som topik	30
2.3.3 Nationalitet och intersektionalitet	31
3. Avslutning	32
Källor och litteratur	34

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I ett gammalt nummer av *Tidningen POP* från slutet av 1990-talet finns en recension av rapparen Notorious B.I.G. som lätt får nutidsmänniskan att höja ögonbrynen. Den inledande sammanfattningen av rapparens tidiga karriär lyder nämligen: ”Debutalbumet »Ready to Die« riktade miljoner blickar mot hans stora mage och lika många öron mot hans orubbliga rap, som pustade fram orden med läppar grova som prinskorvar.”¹ I ljuset av dagens offentliga samtal kring vad som brukar kallas ”identitetspolitik” känns det därför näst intill otänkbart att liknande formuleringar skulle publiceras.

Att beskriva en annan person innebär alltid en form av språklig maktutövning, och det spelar därför stor roll ifall en recensent framhäver en prinskorvig aspekt av någons läppar, eller väljer att beskriva något helt annat på ett helt annat sätt. Prinskorvsjämförelsen i *Tidningen POP* existerar ju lika lite som något annat påstående i ett sociokulturellt vakuum – hur människor tolkar och beskriver andra har alltid både orsaker och konsekvenser kopplade till konstruktioner av bland annat ras, klass och kön. Detta är jag inte först med att uppmärksamma, diskussionen kring intersektionalitet och språkets makt har varit livlig de senaste åren.

Det är allmänt känt att kulturjournalistik generellt, och recensioner av populärmusik i synnerhet, är en fri och subjektiv journalistisk genre där kreativitet och målande bildspråk värderas högt. Det finns också flera undersökningar och berättelser som visar att olika kroppar har olika förutsättningar i både musikbranschen och i samhället i stort.² Makten att fritt beskriva väcker frågor om musikjournalistikens förhållande till strukturella maktstrukturer. Om det sena 1990-talet producerade musikrecensioner som ter sig rasistiska för samtiden, men världen inte heller nu är direkt jämställd – vad är det då för musikjournalistik som produceras idag? Vad tar sig maktrelationerna för uttryck nu för tiden?

Att besvara frågor om språk och makt är sedan retorikens begynnelse disciplinens paradgren. Den här uppsatsen kommer därför att genom retorisk analys undersöka hur den implicita, dolda och diskreta makten opererar i samtida recensioner av populärmusik. Fokus

¹ Fredrik Strage, ”The Notorious B.I.G.” [*Tidskriften POP* #23 1997], *Tidskriften POP revisited*, blogginlägg, <http://popviminns.wordpress.com/2010/06/15/the-notorious-b-i-g> (2014-12-07).

² Se exempelvis *Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*, Mångkulturellt centrum 2014, e-resurs, <http://www.tobiashubINETTE.se/afrofobi.pdf> (2015-01-04).

kommer att ligga på hur bildspråk och topiker (om)skapar och föreställningar om ras, klass och kön i relation till musikaliska genrer. Med topiker menas alltså den klassiska retorikens idéer om mentala platser, vid vilka det går att finna stoff och argument till tal och texter. Topikbegreppet kan alltså hjälpa oss att finna mönster i *vad* som beskrivs i vilka texter. Men i en textgenre där kreativitet och bildspråk har stor betydelse räcker det inte med att fråga sig *vad*. I och med att metaforer och liknelser strukturerar vårt sätt att uppfatta och tänka kring fenomen måste vi även analysera även dessa, för att undersöka *hur* personer och andra fenomen framställs.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur topiker och bildspråk speglar och reproducerar strukturella maktrelationer i samtida recensioner av populärmusik i dags- och kvällspressen. Analysen kommer att anlägga ett intersektionellt perspektiv på topiker och bildspråk som återkommer i recensionerna, för att undersöka förhållandet mellan musikalisk genreindelning och samhällseliga maktrelationer. Att anlägga ett intersektionellt analysperspektiv innebär i det här sammanhanget att undersöka hur identitets- och maktkategorierna kön, klass och ras skapar och förhåller sig till varandra. Detta kommer att ske via följande frågeställningar: Vilka topiker och vilket bildspråk är återkommande i recensioner inom olika musikgenrer? Hur reproducerar detta samhällseliga maktasymmetrier? Finns det någon skillnad mellan dessa processer genrererna emellan? Hur hierarkiseras musikgenrer via topiker och bildspråk, och hur förhåller sig dessa hierarkier till strukturella maktrelationer i samhället?

1.3 Material

Eftersom uppsatsens syfte främst är att undersöka hur den allmänna, dominerande och etablerade kulturjournalistiken behandlar populärmusik är mitt material begränsat till de fyra största rikstäckande dags- och kvällstidningarna. Med populärmusik syftar jag på kommersiell musik som skiljer sig från de två andra huvudgenrererna konstmusik och folkmusik, baserat på Nationalencyklopedins definition och tidningarnas egen genrebestämning.³ Materialet består således av alla recensioner av populärmusik som tryckts i *Aftonbladet*, *Expressen*, *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet* från och med den 1 till den 31 augusti 2014, vilket är 86 stycken. Dessa tidningar befinner sig inte inom isolerade subkulturer utan riktar sig till en både stor och bred målgrupp, vilket medför att de föreställningar om ras, klass och kön som

³ "Populärmusik", *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se.ezproxy.its.uu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/popul%C3%A4rmusik> (2015-01-02).

speglas i musikrecensionerna kan kopplas till dominerande kulturella uppfattningar. Att mitt material består av en etablerad kulturjournalistik med en så bred målgrupp som möjligt är alltså en förutsättning för att uppsatsens resultat ska kunna säga något om den allmänna diskursen. Den världsbild som framträder i mer nischade musiktidningar hade snarare behövt relateras till den subkultur där tidningen befinner sig.

Materialets omfång har avvägts med hänsyn till både kvantitet och kvalitet. Jag menar att en månads recensioner är tillräckligt omfattande för att kunna säga något om 2014, och tillräckligt snävt för att kunna analyseras på djupet. Att ta med både album- och konsertrecensioner i såväl kvälls- som dagstidningar gör analysen mer kvantitativt hållbar, i enlighet med syftet. Just augusti månad har valts eftersom det då hölls flera festivaler i Sverige (exempelvis Way Out West, Getaway Rock, Stockholm Music & Arts och Popaganda), så att många konserter recenserades under perioden. Eftersom jag vill undvika att analysera enskilda recensenters personliga stil, utan snarare undersöka vad som förenar den etablerade kulturjournalistiken språkligt, är målet att inbegripa så många olika recensenter som möjligt i materialet. Därför är det ytterligare ett plus för analysen att augusti är en månad då ordinarie kulturjournalister återkommer till jobbet efter sommaresemestern, så att recensentkåren skiftar mellan sommarvikarier och ordinarie anställda.

1.4 Teoretiska perspektiv

Jag kommer teoretiskt att luta mig mot Mark Johnsen och George Lakoffs metafor-teori, en moderniserad variant av den antika retorikens topikbegrepp och intersektionalitetsbegreppet så som det presenterats av Nina Lykke. Det stöds i sin tur av Judith Butlers tankar om performativitet via Sara Edenheim, Sara Ahmeds forskning om vithet och rasism samt Beverley Skeggs sociologiska förståelse av klassbegreppet.

1.4.1 Topiker och bildspråk

Uppsatsen utgår från förutsättningen att språket aldrig kan vara neutralt – eftersom alla påståenden beskriver verkligheten på ett visst sätt, utelämnas ofrånkomligt andra perspektiv. I detta ansluter jag mig till bland annat retorikern Richard M. Weavers syn på språket. I artikeln ”Language is Sermonic” menar han att alla yttranden bör ses som argument:

Ever since I first heard the idea mentioned seriously it impressed me as impossible and even ridiculous that the utterances of men could be neutral. Such study I have been able to give over the years has confirmed that feeling [since] the listener is being asked not simply to follow a valid reasoning form but to respond to some presentation of reality. He is being asked to agree with the speaker's interpretation of the world that is.”⁴

⁴ Richard M. Weaver, ”Language is Sermonic” [1963], *The Rhetorical Tradition. Reading from Classical Times to the Present*, Patricia Bizzell & Bruce Herzberg (red.), Boston: Bedford/St. Martin's 2000, sid. 1354.

För att hitta mönster i vad som beskrivs i olika recensioner, vilka teman och ämnen som återkommer, kommer jag att använda mig av en moderniserad variant av den antika retorikens topikbegrepp. Då det inte finns någon enhetlig antik retorik att utgå ifrån, men uppsatsens syfte heller inte är att undersöka och kritisera begreppet i sig, använder jag den modernisering som presenteras av Janne Lindqvist Grinde i *Klassisk retorik för vår tid*. Han beskriver hur det försvenskade ordet topiker utgår från grekiskans *topos*, vilket ordagrant betyder ”plats”. Med ’topikläran’ menar han således:

Läran om de ”ställen” där en talare kan finna ämnen, material och argument för sitt tal. [...] Men den retoriska topikläran beskriver naturligtvis inte platser i fysisk bemärkelse. En första och mycket preliminär förståelse av termen topik kan vi nå genom att påminna oss om att det engelska ordet *topic* kan översättas med ”tema” eller ”ämne” på svenska. [...] En topik är ett slags kategori eller ett ställe där talaren kan finna saker att säga.⁵

När topikbegreppet används analytiskt, som i denna uppsats, är det fråga om den omvända processen, jag kommer att undersöka till vilka ”ställen” skribenter vänt sig i vilka recensioner. Detta kommer att analyseras ur ett intersektionellt perspektiv, och kombineras med analyser av recensionernas bildspråk. En anledning till uppsatsens fokus på just bildspråk är den teoretiska utgångspunkten att liknelser och metaforer inte bara smyckar språket, utan spelar en central roll i hur människor tänker kring fenomen. Jag vill mena att den klassiska retorikens placering av allt bildspråk under *elocutio* (vältalighet) således missar att metaforer och liknelser starkt påverkar hur objekt och fenomen uppfattas.⁶ För detta finns stöd i bland annat Johnsen-Lakoffs inflytelserika artikel ”Metaphors we live by”:

Mark had found that most traditional philosophical views permit metaphor little, if any, role in understanding our world and ourselves. George had discovered linguistic evidence showing that metaphor is pervasive in everyday language and thought—evidence that did not fit any contemporary Anglo-American theory of meaning within either linguistics or philosophy. Metaphor has traditionally been viewed in both fields as a matter of peripheral interest. We shared the intuition that it is, instead, a matter of central concern, perhaps the key to giving an adequate account of understanding.⁷

I sin definition av en metafor menar Johnsen-Lakoff att dess essens är att förstå och uppleva en sak i termerna av en annan, vilket händer när ord vrids från sin gängse betydelse.⁸ Generellt används en metafor enligt formeln ”x är y”. I min analys kommer jag dock att behandla metaforer, liknelser och andra former av bildspråk tillsammans, där även kreativa användningar av adjektiv kan ingå. Detta för att inte fastna i ordklassificering som tar fokus

⁵ Janne Lindqvist Grinde, *Klassisk retorik för vår tid*, Lund: Studentlitteratur 2008, sid. 125.

⁶ Lindqvist Grinde 2008, sid. 253 ff.

⁷ Mark Johnsen och George Lakoff, ”Metaphors we live by”, *The University of Chicago press*, London 2003 [Chicago 1980], e-artikel, <http://shu.bg/tadmin/upload/storage/161.pdf> (2014-12-22), sid. ix.

⁸ Johnsen och Lakoff 2003 [1980], sid. 5.

från den analys jag ämnar utföra. Jag utgår alltså från att även i en liknelse, generellt skriven enligt formen ”x är som y”, påverkar ”y” hur ”x” uppfattas i grunden.

Ett av Johnsen-Lakoffs kändaste bidrag till metafor teorin, som presenteras i ”Metaphors we live by”, är idén om konceptuella metaforer. Med konceptuella metaforer syftar de på metaforer som blivit så pass inkorporerade i språket att de knappt längre uppfattas som metaforer. Istället utgör en konceptuell metafor grunden för en hel kulturs sätt att både prata om, tänka på och agera kring fenomen. Konceptuella metaforer utgör hela system av sammanlänkade ord vridna från sin gängse betydelse utefter en grundmetafor. Som exempel ger Johnsen-Lakoff grundmetaforen *argument is war*. De menar att den konceptuella metaforen gjort att hela den anglo-amerikanska kulturen både tänker och agerar som om argumentation vore krig. Detta ger i sin tur upphov till ett gäng andra krigsmetaforer – argumentationer kan *vinna*, det är möjligt att gå till verbal *attack*, argumentationen kan bygga på en *strategi*, och så vidare. Hade argumentation istället talats om exempelvis en *dans*, hade argumentationspraktiker i den anglo-amerikanska kulturen sett annorlunda ut, menar Johnsen-Lakoff.⁹

Den här uppsatsen kommer inte i huvudsak att innehålla en analys av konceptuella metaforer i Johnsen-Lakoffs mening. De uppehåller sig som bekant vid kulturellt ingrodda metaforer som är så vanliga att de utgör hela kulturernas sätt att tänka på fenomen, vilket gör att metaforerna knappt ”längre” uppfattas som metaforer. I recensionstextgenren är kreativt bildspråk dock en del av behållningen, och det bildspråk som kommer att analyseras ses således oftast ”fortfarande” som metaforer och liknelser. Jag vill dock undersöka om det finns konceptuella metaforer inom mitt material, det vill säga om det går att skönja genomgående metaforsystem i recensionerna även om de inte nödvändigtvis påverkar hela vår kulturs uppfattning av fenomenen.

1.4.2 Kön, ras och klass

Begreppet kön kommer i uppsatsen att syfta på en kulturell, språklig och social konstruktion. Denna förståelse av kön hämtas från Judith Butlers teorier om performativitet, sammanfattade av Sara Edenheim i artikeln ”’The queer disappearance of Butler’. När Judith Butler introducerades i svensk feministisk forskning, 1990 – 2002”.¹⁰ Edenheims artikel innehåller en diskussion om hur Butlers performativitetsbegrepp feltolkats som en teatermetafor, och

⁹ Johnsen och Lakoff 2003 [1980], sid. 4 ff.

¹⁰ Sara Edenheim, ”’The queer disappearance of Butler’. När Judith Butler introducerades i svensk feministisk forskning, 1990 – 2002”, *Lychnos 2008*, Avdelningen för vetenskapshistoria, Uppsala universitet 2008, e-artikel, <http://www.vethist.idehist.uu.se/lychnos/articles/2008-44.pdf> (2014-12-22), sid. 147.

argumenteterar övertygande för att det istället bör förstås som en lingvistisk term. Denna förståelse av kön innebär att vi tolkar andras och våra egna kroppar utifrån vår förståelse av femininitet och maskulinitet, baserat på våra föreställningar om hur dessa kroppar bör se ut och agera.¹¹ Butlers förståelse av kön som performativt är inspirerat av lingvisten J. L. Austins talaktsteorier, och innebär att kön är något som skapas via repetitiva handlingar. I dessa handlingar ingår bland annat talakter, det vill säga yttranden som i sig själva utför handlingar. En sådan handling är att exempelvis skapa kön. Performativitet är alltså en term för att förklara hur talet om kön så att säga verkställer en bekönad kropp. Nedmonteringen av idén om ett ”biologiskt kön” är en teoretisk förutsättning för att undersöka hur kön konstrueras diskursivt via talakter i mitt material. Butlers teorier går dessutom väl ihop med både Weavers och Johnsen-Lakoffs retorikteoretiska syn på språkets betydelse för hur världen uppfattas och konstrueras.

På samma sätt ser jag, med stöd av bland annat Sara Ahmed, på begreppet ras som performativt.¹² Ahmed menar att det rasistiskt strukturerade samhället skapar uppfattningar om ras, och så länge rasism finns kommer ras att finnas:

Rasismen producerar ras som om det vore en egenskap hos kroppar (biologisk essentialism) eller kulturer (kulturell essentialism). Ras är en konsekvens av historier om rasism och nuet. Kategorier så som svart, vit, asiatisk, blandad och så vidare är levande, men de lever inte ”på egen hand” så att säga. De blir fetischer (svart *är*, vit *är*) endast genom att de skiljs från historierna om arbetskraften, om cirkulation och handel. [...] Att tänka bortom ras i en värld som är djupt rasistisk är i bästa fall en sorts utopiskt tänkande och i värsta fall en sorts nyliberalism; det är en fantasi om att vi skulle kunna ta oss bortom ras, och understödjer illusionen om att sociala hierarkier försvinner så fort vi har ”genomskådat dem”.¹³

Ras bör således, likt kön, ses som en social och kulturell konstruktion, men med högst materiella orsaker och konsekvenser. Ahmed menar att rasism kan fungera performativt via talakter eftersom det finns samhällsliga förutsättningar för att sådana talakter ska kunna utföras, vilket inte på samma sätt gäller antirasism. En konsekvens av den institutionella, strukturella och kulturella rasismen är att den (manliga) vita blicken ständigt placeras i subjektposition, utgör normen och är den ”osynliga” nollpunkten utifrån vilket allt definieras, menar Ahmed. Hon understryker dock att vithet bara är osynligt för den som besitter den.¹⁴

Jag kommer att använda begreppet ’rasifiering’ för den kulturella och sociala process som sker när en kropp tillskrivs en ras. Detta är ett problematiskt begrepp. Å ena sidan går det nämligen att argumentera för att själva användningen av rasifieringsbegreppet i betydelsen

¹¹ Edenheim 2008, sid. 147.

¹² Sara Ahmed, *Vithetens hegemoni*, Rasmus Redemo (red.), i översättning av Amelie Björck, Patricia Lorenzoni och Maria Åsard, Hägersten: Tankekraft 2011, sid. 225 ff.

¹³ Ahmed 2011, sid. 224.

¹⁴ Ahmed 2011, sid. 201.

”det som sker när en kropp avviker från vithetsnormen” reproducerar vitheten som en för det vita subjektet osynlig norm, då det sammanför alla kroppar som inte passerar som vita under samma paraplybegrepp och ignorerar skillnader dem emellan. En sådan användning av begreppet ignorerar dessutom att kroppar som tillskrivs vithet också rasifieras, och således att även vithet är en socialt och kulturellt konstruerad ras. I exempelvis samhällsdebatter finns det dock ibland en viktig poäng med att skilja på personer som bär på erfarenheter av att utsättas för strukturell rasism och personer som inte gör det, det vill säga de som rasifieras som vita. I den betydelsen understryker alltså begreppet i sig vithetens unika maktposition som norm. Inom den här uppsatsen kommer jag dock att använda begreppet i betydelsen ”social process som sker när en kropp performativt tillskrivs ras via talakter” och med ras även syfta på vithet. Det är dock viktigt att understryka att jag därmed inte menar att det skulle vara ”samma sak” att rasifieras som vit och som exempelvis svart. Olika rasifiering innebär olika samhällspositioner på både individuell och strukturell nivå, men som bland annat Ahmed menar befinner sig vitheten på en global maktposition.¹⁵

Klassbegreppet kan i huvudsak delas in i två skilda men sammanlänkade förståelser: klass som position, det vill säga den traditionella ekonomiska förståelsen, och klass som identitet, i vilket fenomen som status, smakhierarkier, respektabilitet och klassmedvetande ingår.¹⁶ Eftersom jag är intresserad av immateriella klasskonnotationer i språket kommer den här uppsatsen att fokusera på klass som identitet, och undersöka hur smakideal kan relateras till klasskonstruktioner i samband med ras och kön. I *Class, Self and Culture* visar Beverley Skeggs hur klassidentiteter formas via diskurser och teknologier genom att bland annat fixera vissa attribut vid vissa kroppar:

Here I show how particular discourses and technologies make classed selves, not just through productive constitution (namely, bringing the self into existence) but also through *processes of exclusion*, by establishing constitutive limits and by fixing attributes to particular bodies.¹⁷

Skeggs utvecklar Pierre Bordieus argument om att makt legitimeras och praktiseras via ’missförstånd/missigenkänning’ (mis-recognition) där kulturella privilegier och makt ses som naturliga och legitima, eftersom värden och egenskaper (miss)förstås som tillskrivna snarare än förvärvade. Bourdieu associerade denna klassessentialism till de privilegierade i samhället. Skeggs utvecklar teorin och menar att processen även finns i motsatsen, det vill säga att de på andra änden av skalan, som saknar privilegier och makt, också tillskrivs essentiella

¹⁵ Ahmed 2011, sid. 127.

¹⁶ Leandro Pinto, *Spektakulärt dålig smak. Om representation av smak, status och klass i svensk reality-TV*, Institutionen för medievvetenskap, Stockholms universitet 2012, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:600528/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-22).

¹⁷ Beverley Skeggs, *Class, Self, Culture*, London: Routledge 2004, sid. 6.

egenskaper och värden.¹⁸ På detta sätt kan man förstå även klassidentitet som något som projiceras på, och så att säga verkställer, kroppar via performativa talakter. I likhet med hur rasifiering och könande utförs kan klassande alltså förstås som en kulturell och social process där vissa egenskaper och värden tillskrivs vissa kroppar. Skeggs menar också att det som är utmärkande för den privilegierade medelklassen är att den ansetts och anses vara *respektabel*. Den har alltid betraktas som standard och norm att sträva mot. Hon menar att detta är ett framför allt feminiserat fenomen, då utmärkande för arbetarklasskvinnor historiskt har varit att inte anses respektabla:

The classification by and of the working classes into rough and respectable has a long history [...]: many attempts – often through religion – were made to 'rescue' White working-class women from the clutches of non-respectability. To not be respectable is to have little social value or legitimacy.¹⁹

Jag kommer inte att begränsa mig till detta som ett feminiserat begrepp, utan vill öppna för att det även kan finnas begränsningar kring vad som är en *respektabel* manlighet, som också den generellt tillskrivs medelklassen via moraliska värderingar.

1.4.3 Begreppet intersektionalitet

För att undvika att analysen blir endimensionell är intersektionalitetsbegreppet viktigt. Det intersektionella perspektivet innebär att jag inte ser maktpositionerna kön, klass och ras som parallellt existerande, att de inte kan läggas på varandra enligt någon additiv princip. Istället menar jag att maktpositionerna definierar varandra. Som Nina Lykke påpekat är intersektionalitetsbegreppet därför etymologiskt otympligt, eftersom prefixet ”inter” förutsätter avgränsade enheter som förvisso kommer i kontakt med varandra, men utan att själva förändras. Poängen med intersektionalitet är dock att de olika maktasymmetrierna skapar varandra:

Som en del av den allmänna definitionen måste det betonas att syftet är en analys av hur kategorierna konstruerar varandra. I linje med den feministiska fysikern och filosofen Karen Barads senaste arbete (Barad 2003) reviderar jag snabbt min definition och ersätter ”interagera” med termen ”intra-agera”. Barad framhåller att interaktion är något som pågår mellan avgränsade enheter som krockar med varandra, men utan att några ömsesidiga transformationer sätts igång. Omvänt har intra-aktion att göra med en växelverkan mellan icke avgränsade fenomen som genomtränger varandra och som transformerar varandra under samspelet.²⁰

Således hade ordet ’intrasektionalitet’ bättre rymt den analytiska metod begreppet syftar på. I uppsatsen kommer ’intersektionalitet’ dock att användas omodifierat, eftersom det är ett så pass vedertaget akademiskt begrepp och uppsatsens syfte inte är att förändra den akademiska diskursen.

¹⁸ Skeggs 2004, sid. 4.

¹⁹ Beverley Skeggs, *Formations of Class & Gender*, London: Sage 1997, sid. 3.

²⁰ Nina Lykke, ”Nya perspektiv på intersektionalitet. Problem och möjligheter”, *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr 2-3 2005, e-artikel, <http://www.politiken.se/tidskrifter/tgv/kvt0502-2.pdf> (2014-12-28), sid. 8.

1.4.4 Performativitet och retorisk analys

I och med att uppsatsen utgår från bland annat Weavers syn på vad som konstituerar ett argument, det vill säga att någon ber en annan att gå med på en viss beskrivning av verkligheten, kan alla beskrivningar av en person, ett album eller en konsert via könande, rasifierande och/eller klassande bildspråk och topiker ses som ett argument för att världen ser ut så. Denna utgångspunkt blir i förlängningen ett sätt att se på kön, ras och klass som något som skapas via argument, i enlighet med bland annat Butlers syn på språkets performativa egenskaper och funktioner.

1.5 Metod

För att analysera hur ras, klass och kön konstrueras varandra kommer jag att undersöka vilka topiker och vilket bildspråk som används till vilka kroppar inom vilken musikgenre. Topikbegreppet används alltså för att undersöka *vad* som beskrivs i respektive recensioner, medan bildspråksanalyserna undersöker ord som vridits från sin gängse betydelse, eller förstärker en viss aspekt av ett fenomen genom att likna det vid ett annat. Ofta är topiker och bildspråk dock intimt sammanknutna. Det är, som vi ska se, faktiskt inte alltid uppenbart vad som skiljer ”ord vridna från sin gängse betydelse” från återkommande ämnen och teman eftersom språket är så pass uppbyggt på bildled att ”originalsakled” ofta saknas. Metodologiskt kommer jag därför att se begreppen topik och bildspråk som behjälpliga verktyg snarare än tvingande klassificeringsapparater.

Analysen kommer att inledas med statistik över hur musikgenrer och kön är fördelat över materialet. Efter detta kommer jag att presentera och analysera de återkommande bildspråkssystem och topiker jag finner mest intressanta för uppsatsens syftesformulering och frågeställning. Dessa kommer att delas in i huvudrubriker, under vilka olika aspekter av recensionerna kommer att kategoriseras som antingen topiker eller som bildspråk och ibland är denna kategorisering som sagt grov. På detta följer löpande analyser med intersektionalitetsbegreppet som metod.

Den initiala noteringen av vilka teman som är återkommande och intressanta kommer att göras efter noggranna genomläsningar av materialet. Genomläsningsmetoden är en aning problematisk, eftersom tolkningsarbetet är subjektivt. Detta ofrånkomliga tolkningsproblem gäller dock all form av textanalys. För att uppsatsen ska bli så intersubjektiv som möjligt kommer jag att illustrera mina poänger med många exemplifierande citat ur recensionerna.

1.6 Tidigare forskning

1.6.1 Forskning på liknande material

Musikrecensioner har tidigare främst undersökts inom andra discipliner än retoriken. Avhandlingen *Språk, musik och kultur: En studie av hur språkbruket i musikrecensioner speglar kulturella värderingar* av Sirpa Koironen kan låta lik den här i uppsatsen i sin titel.²¹ Koironen är dock intresserad av hur översättningsprocessen mellan språken ”musik” och ”tal/skrift” går till ur ett språkvetenskapligt perspektiv, och när hon analyserar underliggande kulturella värderingar har hon inget maktperspektiv. Linda Gustafssons uppsats *Att skriva om musik: En analys av folkmusikrecensioner inom musikvetenskap* från 1998 har Koironens avhandling som utgångspunkt. Materialet avgränsar sig till folkmusik och perspektivet är ungefär detsamma som Koironens. Gustafsson gör en textanalys som utgår från beteckningar och beskrivningar av substantiv, och visar vad recensenten tar fasta på från konsertsituationer inom genren folkmusik. Hon visar att recensionstexterna främst är informativa och redogörande för vad som har hänt, samt att stilkategoriseringen av musiken är en svår fråga för recensenter.²² Inte heller hon har det maktkritiska perspektiv som är grundläggande för min uppsats.

Filip Joelsson och Anders Jacobssons uppsats *Musikkritikens genus – En studie av skivrecensioner i svensk dagspress* från 2012 undersöker däremot jämställdheten mellan kvinnor och män i musikkritiken år 2010. Deras uppsats skrevs inom journalistik och innehåller en kvantitativ statistisk undersökning som bland annat visar att på varje recension skriven av en kvinna gick det fyra recensioner skrivna av en man. De gör också en kvalitativ undersökning i vilken kvinnliga musikrecensenter intervjuas, och finner att sociala förutsättningar tycks vara en förklarande faktor till varför så få kvinnor arbetar som musikrecensenter.²³ Inom litteraturvetenskap finns uppsatsen *Recensionernas retorik: Om könsroller i kulturjournalistiken* som skrevs av Sofia Andersson 2013. Där jämförs hur kvinnliga respektive manliga recensenter förhåller sig till kvinnliga respektive manliga poeter på dagstidningars kultursidor. Resultatet är att det finns en skillnad på hur människor behandlas baserat på kön, men att relationerna är komplexa och inte alltid följer normativa

²¹ Sirpa Koironen, *Språk, musik och kultur: En studie av hur språkbruket i musikrecensioner speglar kulturella värderingar*, avhandling, Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet 2011.

²² Lina Gustavsson, *Att skriva om musik: En analys av folkmusikrecensioner*, Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet 1998, uppsats, <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:525206/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-28).

²³ Anders Jacobsson och Filip Joelsson, Institutionen för kommunikation, medier och it, Södertörns högskola 2012, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:548734/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-28).

mönster.²⁴ Både Jacobsson-Joelsson och Andersson undersöker om recensenternas kön kan antas påverka hur recensionerna ser ut. Själv kommer jag inte att lägga något fokus på eventuella skillnader mellan recensenter, då jag snarare vill se recensionerna som sprungna ur den sociokulturella kontext de kommit till i än som uttryck för individuella subjekt. En annan grundläggande skillnad mellan denna uppsats och tidigare undersökningar är att jag kommer att se på fler makt- och identitetskategorier än kön.

1.6.2 Forskning med liknande perspektiv

Leandro Pinto har utforskat klass och populärkultur i reality-TV ur ett medievetenskapligt perspektiv i uppsatsen *Spektakulärt dålig smak. Om representation av smak, status och klass i svensk reality-TV*.²⁵ Hans studie visar hur val av resmål och fritidsaktiviteter positioneras som något värdeladdat och som kan klassificeras i termer av ”god” och ”dålig” smak, med en tydlig koppling till klass. Hans slutsats är att tv-programmen bidrar till att reproducera kulturella maktojämlikheter mellan samhällsklasser. Även om Pintos material skiljer sig från mitt i både form och innehåll har våra uppsatser mycket gemensamt i hur och ur vilket perspektiv vi analyserar populärkultur. Båda ämnar undersöka hur x (tv-program/recensioner) beskriver och förmedlar y (semestrare/artister) till allmänheten, och hur x i och med det utövar makt över y. Pintos uppsats analyserar dock bara utifrån klassbegreppet, medan jag som bekant har ett intersektionellt perspektiv.

1.6.3 Forskning med liknande perspektiv och material

Den allra mest relevanta och utförliga forskning som gjorts på uppsatsens ämne är antologin *Rundgång. Genus och populärmusik* som kom ut 2009. I den analyseras populärmusik och diskursen runt omkring den av fyra forskare i genusvetenskap, socialantropologi och medievetenskap. De använder alla olika metoder, material och vinklar, men det övergripande syftet liknar mitt. I inledningen menar de att den ”idealistiska synen på musik bör utmanas” eftersom ”musiken måste ner på jorden och erkännas som beroende av det samhälle och den kultur där den tillkommit” och deras mål med avhandlingen är att ”synliggöra uteslutande maktstrukturer”.²⁶ Eftersom *Rundgång* är så pass nära relaterad till denna uppsats kommer jag återkommande att referera till den i min analys. I det följande presenteras den därför ännu mer utförligt.

²⁴ Sofia Andersson, *Recensionernas retorik: Om könsroller i kulturjournalistiken*, Institutionen för litteraturvetenskap, Högskolan Dalarna 2013, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:629268/FULLTEXT02.pdf> (2014-12-28).

²⁵ Pinto 2012.

²⁶ Hillevi Ganetz, Anna Gavanoas, Hasse Huss och Ann Werner, *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009, sid. 11.

Antologin *Rundgång* innefattar fyra studier. Resultatet av samtliga är att män inom populärmusik tillskrivs 'autenticitet', medan kvinnor relateras till 'respektabilitet'. I den första studien intervjuar genusvetaren Ann Werner fokusgrupper bestående av tonårstjejer med olika bakgrund, för att undersöka deras skapande av identitet och feminitet genom musiksmak. Hon finner att en "feminin" musiksmak för tonårstjejerna innebär att "lyssna på tjejmusik, avvisa det som [är] alltför maskulint, men ändå balansera tjejmusiken med seriös musik."²⁷ I antologins andra studie undersöker socialantropologen Anna Gavanoas DJ-kultur inom EDM (Electronic Dance Music).²⁸ Hon grundar sig på etnografiskt material från intervjuer med 45 DJ:s i Berlin, London och Stockholm och finner att det är hårda krav på att DJ:s som är kvinnor inte uttrycker fel sorts feminitet, vilket är hårt knutet till föreställningar om respektabilitet. I den tredje studien undersöker medieforskaren Hillevi Ganetz genus och sexualitet i realityserien *Fame Factory*, som sändes år 2003 på TV3.²⁹ Hennes studie visar att kvinnor som anpassade sig för mycket till rådande ideal blev bortröstade ur tävlingen eftersom de ansågs för slätstrukna, medan de kvinnor som istället avvek från "det normalt kvinnliga" inte levde upp till kraven på respektabilitet och röstades ut av den anledningen. Män hade större utrymme att representera olika maskuliniteter och sågs som enskilda (autentiska) individer, medan kvinnor skildrades som en enhetlig grupp. I den fjärde och sista delen av antologin studerar socialantropologen Hasse Huss hur musikgenrer hierarkiseras med fokus på mainstreampop och schlager.³⁰ Genom att intervjua branschfolk som artister, producenter, journalister och skivbolagschefer finner han att bredd och kredd handlar om klass och genus. Schlager och pop ses som lättviktig "konstgjord" musik som knyts till sentimentalitet och brist på ironi. Den anses oäkta och lida av brist på autenticitet, till skillnad från rockmusik som är manligt konnoterad.

Det har alltså gjorts flera studier av både språkbruk i musikrecensioner och av maktrelationer inom populärmusiken. De flesta har dock fokuserat främst på kön, och ingen har undersökt maktrelationer i musikrecensioners bildspråk ur ett intersektionellt perspektiv. Recensioner av populärmusik är dessutom föga utforskade inom retoriken. Bland annat retorikerna Weavers, Johnsen-Lakoffs och Butlers syn på språket motiverar dock varför min undersökning genomförs inom disciplinen.

²⁷ Ann Werner, "Tolerant, fri och feminin. Tonårstjejjers musiksmak och skapande av identitet", *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009, sid. 74.

²⁸ Anna Gavanoas, "You better be listening to my fucking music you bastard!", *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009.

²⁹ Hillevi Ganetz, "Mer talang!", *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009.

³⁰ Hasse Huss, "Sluta kredda, börja bredda. Om genus och genre i svensk mainstream", *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009.

2. Analys

2.1 Statistik

Diagram 1

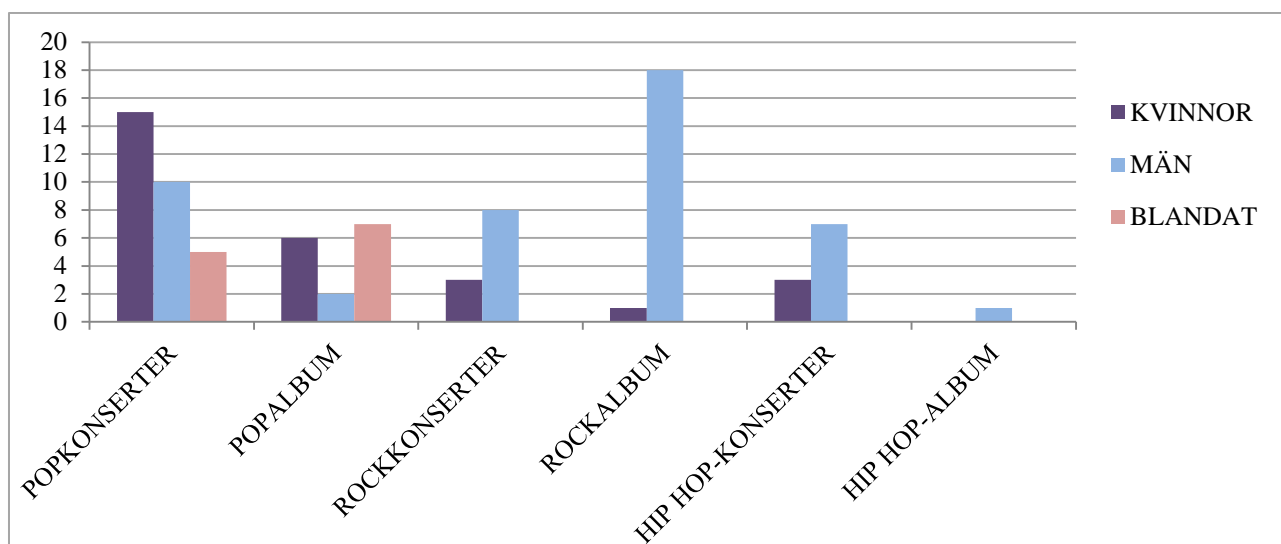
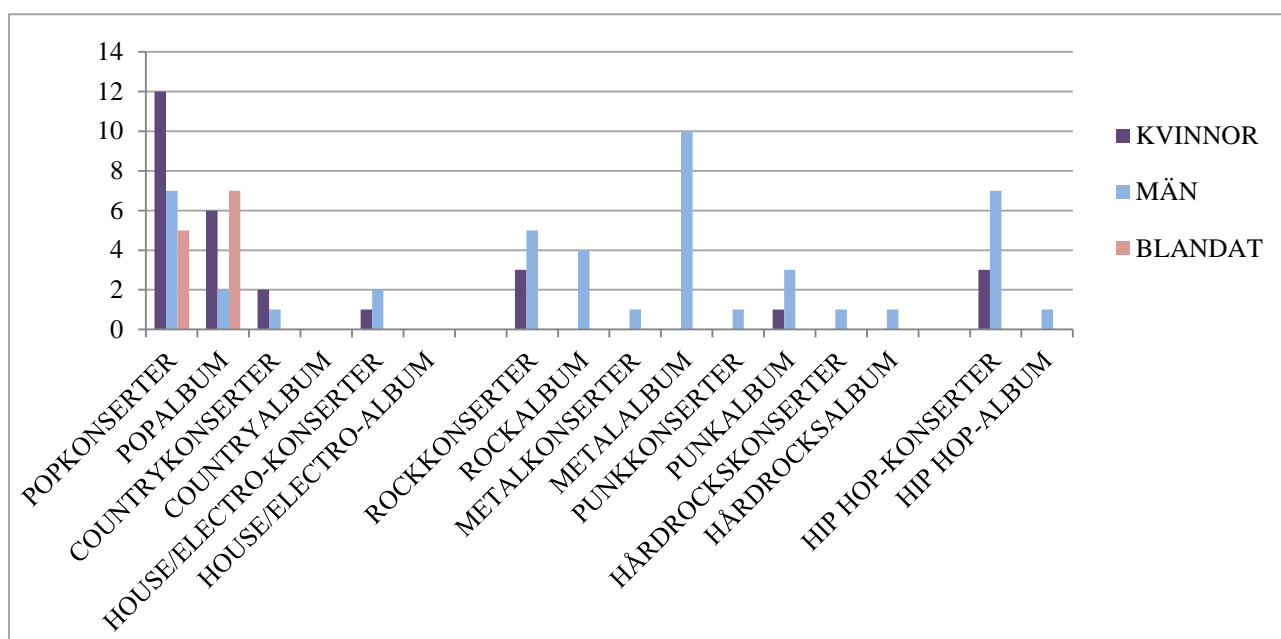

Diagram 2

2.1.1 Statistik baserad på kön

De två diagrammen ovan innehåller statistik över hur kön och genre är fördelat över mitt material. Eftersom språket gör kön till en dikotomi i mitt material, då ingen av artisterna benämns med det könsneutrala pronomenet "hen", är det möjligt att dela in texterna i recensioner av "män" och "kvinnor" i diagrammen ovan. Något som skiljer konstruktionen av

kön från rasifiering och klassande är alltså att kön oundvikligen skapas av språket via pronomen och egennamn. Klassande och rasifiering sker på andra sätt. Något förenklat går det att dela upp det som att kön vanligtvis denoteras, medan klassande och rasifiering oftare sker via konnotationer. Enligt mina teoretiska utgångspunkter (Ahmed och Skeggs) uppfattas dock även både klass och ras (felaktigt) som statistiska egenskaper hos kroppar, även om det ses inte som binära dikotomier på samma sätt som kön och således inte kan sorteras in i statistiska diagram.

2.1.2 Statistik baserad på genre

Jag har delat in det recenserade materialet i musikgenrerna pop, rock och hip hop i Diagram 1. Men, som framgår av Diagram 2, kan recensionerna delas in i flera subgenrer. När det inte framgått tydligt och explicit i recensionen vilken genre en artist eller grupp tillhör har jag använt mig av det användarbaserade nätuppslagsverket *Wikipedias* genreindelning. Dit har jag vänt mig eftersom jag inte är ute efter något annat än den så att säga allmänna samstämmigheten kring vilken genre en artist eller ett band tillhör. Alla som recenseras i de stora tidningarna är tillräckligt kända för att ha en välbesökt Wikipediasida, vilket även gör att källan är densamma för alla recensioner. Det händer att samma album eller konsert recenseras flera gånger av olika tidningar. Jag har då räknat det som flera olika recensioner, eftersom det är texterna och inte albumen/konserterna i sig jag är intresserad av. Författarna till *Rundgång* har visat att populärmusikgenrer är könade på ett sätt som gör att de kan paras ihop två och två, likt någon form av heterosexuella parrelationer: Pop-rock, RnB-hip hop och house-techno, där den första i respektive par ses som kvinnlig och den andra som manlig. De diskuterar även hur olika musikgenrerna har vissa inneboende konnotationer till föreställningar om klass och ras baserat på i vilken samhällsgrupp subkulturerna uppstår. Hip hop är en genre som rasifieras som svart (afro-amerikansk) och knyts till arbetar/underklass medan pop och rock rasifieras som vita genrer och har en mer diffus klasskonnotation.³¹

I Diagram 1 har jag samlat countryrecensionerna under genren pop eftersom materialets enda akter i den genren är Jill Johnson och Doug Seegers. Country kan inte som regel kallas för pop, men Jill Johnson tangerar pop- och schlagergenren eftersom hon bland annat medverkat i Melodifestivalen flera gånger (som artist 1998 och 2003, som programledare 2005).³² I början av 2014 ledde hon programserien ”Jills veranda” på SVT, i

³¹ Ganetz, Gavanoas, Huss och Werner 2009, sid. 14 ff.

³² ”Melodifestivalen – år för år”, *Sveriges television*, <http://www.svt.se/melodifestivalen/om-melodifestivalen> (2015-01-02).

vilken Doug Seegers blev känd för svenska folket.³³ Detta gör att Doug Seegers i recensionssammanhangen är intimt konnoterad till Jill Johnson, vilket gör att också hans musik uppfattas som en form av populariserad mainstreamcountry. Därför har även recensionerna av honom kategoriserats som pop i Diagram 1. Även de elektroniska akterna Rebecca och Fiona, Kraftwerk och Skrillex har kategoriserats som pop i Diagram 1, eftersom de ligger närmare den genren än någon av de andra. Ingen recension i materialet kategoriseras av tidningarna som RnB. Genren nämns dock i en recension av Lily Allen, men fungerar då snarast som en liknelse för att beskriva hennes eklektiska popmusik.

2.2 Autenticitet

Författarna till *Rundgång* har visat på den starka ställning autenticitet kopplad till maskulinitet intar i populärmusikens samtliga genrer. Det gör att de feminiserade genrerna pop, RnB och house ses som lätta, kommersiella, konstgjorda och inautentiska. De maskuliniserade ”mosvarigheterna” rock, hip hop och techno uppfattas, i enlighet med det dikotomiserande tvåkönssystemet, därmed som motsatsen – seriösa, hårda, äkta och autentiska.³⁴ De framhåller även att det är tydligt att maskulinitet-autenticitet genomgående värderas högre än feminitet-inautenticitet:

Kärnan i föreställningarna om rock och pop är att rockmusik är en genre som bygger på autenticitet (”baseras på en persons erfarenheter”) medan pop är inautentisk (handlar om ”produktion och image”, är inte framsprungen ur ett skapande subjekt utan ur musikindustrin). Liknande mönster kan alltså återfinnas tvärs över olika musiksammanhang, i de uppdelningar mellan hiphop och R&B som Ann Werner diskuterar, och mellan olika former av elektronisk dansmusik, vilket Anna Gavanoas lyfter fram. [...] Autenticitetens överordnade plats i den populärmusikaliska finhetshierarkin är dock fortfarande självklar.³⁵

Detta mönster syns även i mitt material. Allra tydligast blir det när kvinnor i popgenren explicit kritiserar för att inte vara tillräckligt autentiska och män i metalgenren hyllas för motsatsen. Men det finns även strukturellt återkommande bildspråk och topiker som förstärker effekten.

2.2.1 (In)autenticitet som topik

Något förvånande används ordet autenticitet flera gånger utan omskrivningar i mitt material. En recension menar till exempel att ”Jenny Wilson eftersträvar inte autenticitet, hon tar plats i kraft av att vara konstnär”. I samma text menar recensenten att Peter LeMarc däremot

³³ ”Jills veranda”, *Sveriges television*, <http://www.svt.se/jills-veranda/> (2014-12-28).

³⁴ Ganetz, Gavanoas, Huss och Werner 2009, sid. 14.

³⁵ Ganetz, Gavanoas, Huss och Werner 2009, sid. 15.

”framstår som autentisk och i full kontroll”.³⁶ Oftare används topiken autenticitet dock via omskrivningar och synonymer. Popartisten FKA Twigs låtar sägs lida ”av brist på innerlighet och singularitet”.³⁷ I båda recensioner av Jill Johnsons konsert diskuteras huruvida Johnson har tillräckligt ”mycket” personlighet. Den ena recensenten väntar fortfarande på att Johnson ska ”våga och vilja revoltera mot Nashvilles kommersiella villkor”.³⁸ Den andra dröjer vid hennes personlighet med orden: ”Hon säger rätt saker och är förstås en slipad artist som tar hand om sina andra gäster.” Att säga ”rätt saker” och att vara ”slipad” betyder med andra ord att bete sig enligt en redan existerande personlighetsmall, vilket Johnson således anses göra. Båda dessa sätt att beskriva Johnson som dels kommersiell och dels med slipad (inte sin egen) personlighet kan härledas till en uppfattning om brist på originalitet och äkthet och således inautenticitet.

Andra tydliga exempel på när inautenticitet används som topik finns i recensioner av Rebecca och Fiona och Icona Pop. Under rubriken ”Rebecca och Fiona leker med liveideal” kretsar texten kring huruvida houseduons framträdande bör få kallas för live eller inte: ”På scen står två bord med många sladdar och två datorer. Två män pysslar med saker man inte ser eller kanske förstår. Fiona slår med en trumpinne och Rebecca sjunger kanske i mikrofonen.” Detta trots att recensenten också påpekar att artisterna ”själva sjunger och är med och producerar” musiken på sina album.³⁹ En recension av popbandet Icona Pop avslutas med orden: ”De framstår mer och mer som en punkig popduo, allt mindre som en förprogrammerad dj-akt.”⁴⁰ I likhet med Rebecca och Fionas konsert diskuteras alltså även huruvida Icona Pops framträdande är förprogrammerat eller ”live”. Huruvida musiken verkligen är live ifrågasätts inte alls i konsertrecensionerna av elektronisk musik som görs av män, det vill säga av Kraftwerk och Skrillex.⁴¹ Även om recensenten kommer fram till att Icona Pop (numera) inte ”framstår som en förprogrammerad dj-akt”, diskuteras aldrig ens frågan i recensionerna av Skrillex och Kraftwerk. Inom den elektroniska popgenren används inautenticitet som topik alltså i recensioner av kvinnor men inte i recensioner av män, i mitt material.

³⁶ Po Tidholm, ”Ett magiskt farväl. Peter LeMarc har full kontroll och äger publiken från första stund”, *Dagens Nyheter* 2014-08-04, Kultur sid. 9.

³⁷ Nicholas Ringskog Ferrada-Noli, ”FKA Twigs – LP1”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.

³⁸ Markus Larsson, ”Dags att våga revoltera, Jill”, *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 34.

³⁹ Annah Björk, ”Rebecca och Fiona leker med liveideal”, *Expressen* 2014-08-08, sid. 5.

⁴⁰ Anders Nunstedt, ”Iconas punkiga pop-party”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 40.

⁴¹ Per Magnusson, ”Kusligt – som inne i ett kärnkraftverk”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 32 och Anders Dahlbom, ”Överjordiskt bra – men utmattande”, *Expressen* 2014-08-10, sid. 46.

Den genre inom vilka flest hyllas för sin autenticitet är rockgenren, vilket bekräftar *Rundgångs* resultat som presenterats ovan. Jag finner även att det gäller metalgenren specifikt i mitt material. Samtliga artister som recenseras är där män. Detta tar sig bland annat uttryck i att recensioner av metal väldigt ofta ägnar stor plats åt bandens tidigare musikaliska karriär, med ett språk som håller sig inom subkulturen. Att beskriva hur musiken har kommit till blir dessutom ofta ytterligare ett sätt att understryka dess äkthet. Det senare är exempelvis mycket tydligt i en recension av metalbandet In Flames album:

Den har rent bokstavligen satts ihop där och då, skapad från ostrukturerade riffidéer till färdigarrangerade stycken på en och en halv månad. Därför är det mest slående hur ickestressad 'Siren charms' framstår. Snarare naturlig och ickeforcerad.⁴²

Autenticitetstopiken tar även andra uttryck. När Slayers konsert recenseras menar recensenten att de "vältrar ner flera ton innerlighet".⁴³ Opeth hyllas för sina "äkta" känslor, och låtskrivarens originalitet understryks vidare med orden: "Mest är [musiken] Opeth. Mikael Åkerfeldts sätt att komponera låtar känns igen i alla melodier och i låtarnas komplexa uppbyggnad."⁴⁴

Generellt är det alltså vanligt att feminitet konstrueras via inautenticitetstopiken och maskulinitet via autenticitetstopiken. Detta blir tydligt i en jämförelse av kvinnor inom den feminiserade genren (elektronisk) pop och män inom den maskuliniserade genren metal.

2.2.2 Den konceptuella festmetaforen

Gemensamt för bland annat recensionerna av FKA Twigs, Rebecca och Fiona, Jill Johnson och Jenny Wilson, som alla är kvinnor inom popgenren, är alltså att artisterna explicit avskrivs autenticitet. Detta tema förstärks i sin tur bland annat av ett återkommande bildspråk knutet till fest, kalas och party. En recension kallar till exempel Jill Johnson för en proffsig festvärd: "Då har det redan under kvällen visat sig att det är svårt att transformera tv-seriens känsla till scenen. Jill Johnson är annars urtypen för en proffsig festvärd."⁴⁵ I en recension av en Nicole Sabouné-konsert beklagas vädret genom orden "regn är lika med party pooper".⁴⁶ Recensionen av Rebecca och Fiona avslutas med orden: "Partyinglorna har gjort det igen. Fixat en fest som publiken inte visste de hade inom sig. Det kan inte ens de fjuttiga konfettikanonerna ta ifrån dem."⁴⁷ Icona Pop-recensionen har rubriken "Iconas punkiga pop-party" och inleds med orden: "Icona Pop är inte nyansernas mästare. Men de vet hur man

⁴² Mattias Kling, "Tar många kliv i en ny riktning", *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 14.

⁴³ Mattias Kling, "Svidande hett & gruvligt tjugigt", *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 48.

⁴⁴ Märit Rönnols, "Mer känslsam metal med Opeth", *Svenska Dagbladet* 2014-08-27, Kultur sid. 26.

⁴⁵ Anders Dahlbom, "Sannsaga som gillas av alla", *Expressen* 2014-08-02, Nöje sid. 36-37.

⁴⁶ Per Magnusson, "Mörka gitarrer lyfter", *Aftonbladet* 2014-08-30, Nöje sid. 40.

⁴⁷ Annah Björk, "Rebecca och Fiona leker med liveideal", *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 5.

partajar.” Metaforiken fortsätter med: ”Det handlar om att rivstarta partyt, och gasa ända in i mål.” I en recension av Robyn finns meningen ”Kleerup-hiten slutar som ett dansrave. Men i själva verket är det där danspartyet verkligen börjar.”⁴⁸ Och ytterligare en recension menar att ”Veronica Maggios konsert på Popaganda är en skraddarsydd tonårsfest full av snedluggsrefränger.”⁴⁹ Både Adriana Grandes och La Rouxs album liknas dessutom vid lösgodis, vilket dels konnoterar musiken till något konstgjort och industriproducerat (som den annars vedertagna termen ”tuggummipop” vittnar om), och dels för tankarna till ett barnkalas och/eller vardagsbrytande lördagsgodis.⁵⁰ Detta tematiska bildspråk är alltså så pass vanligt att det, inom recensionstextgenren, utgör den konceptuella metaforen *musik är fest*. Med Johnsen-Lakoffs perspektiv blir detta alltså ett sätt att inte bara beskriva, utan också tänka på och förstå, framför allt kvinnors popmusik i termerna av en fest.

Vad får då denna konceptuella metafor för konsekvenser? Jag vill mena att fenomenet ”fest” i det här sammanhanget är konnoterat till att ”ha roligt” och bryta av mot vardagen genom ytlighet och trevlighet. Ordet innehåller inga konnotationer till intellektuellt djup, utan snarare tvärt om. När analogin gör artisterna till värdinnor och publiken till gäster skapas även en känsla av att de är deltagare på lika villkor. Artisten och framför allt musiken tillskrivs inget upphöjt och externt värde i sammanhanget. Musiken på en fest är bara en del av det hela. Festmetaforen konnoterar att både publiken och artisten är främst där för att träffas och ha roligt, inte för musikens skull. På så vis tillskriver den konceptuella metaforen *musik är fest* popmusik av kvinnor en lätthet och ytlighet.

Det finns tre fall som avviker från regeln att festmetaforen används i recensioner av kvinnor som gör popmusik. Det första är när det könsblandade bandet JJ:s musik liknas vid en efterfest: ”Deras musik fångar samma postorgiastiska känsla: technobeatet som tystnar, endorfinerna som fortfarande far runt i kroppen, efterfesten där Elin Kastlander och Joakim Benon sitter med rufsigt hår och kajalkluddiga ögon.”⁵¹ Den andra gången är när stämningen på Peter LeMarcs avskedskonsert beskrivs med orden: ”Men ganska snart på Skeppsholmen står det klart att LeMarc inte kommit för att sörja i den ljumma sommarnatten. Han vill få med oss på fest.”⁵² Och det sista fallet är när Che Sudakas spelning kallas för ”mer av en

⁴⁸ Anders Nunstedt, ”Robyn har gjort det igen”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 42.

⁴⁹ Per Magnusson, ”Veronica Maggio är precis som Ikeas kaffe och bullar”, *Aftonbladet* 2014-08-31, Nöje sid. 37.

⁵⁰ Mattias Dahlström, ”Ariana Grande – My Everything”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11 och Markus Larsson, ”En ogräddad 80-talsdänga”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 15.

⁵¹ Fredrik Strage, ”Grandios tonsättning av efterfesten”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.

⁵² Anders Dahlbom, ”Fulländat, Peter LeMarc”, *Expressen* 2014-08-03, Nöje sid. 40-41.

lovande uppvärmning än en partykulmen i egen rätt”.⁵³ Värt att notera är att alla dessa tre akter fortfarande befinner sig inom den feminiserade popgenren.

2.2.3 Galenskap som topik

En återkommande topik i beskrivningar av kvinnor i alla genrer är omskrivningar eller beskrivningar av en sorts mild, tokrolig, galenskap. Kate Bush gör ”en lika vanvettig som uppslukande gestaltning av en låtsvit”.⁵⁴ Janelle Monáe ”luftjuckar vilt, gör kullerbyttor på scenen och ’kollapsar’ under ett gitarrsolo”.⁵⁵ En annan recension beskriver Monáe som en ”slösaktigt begåvad knasboll”.⁵⁶ Rebecca och Fiona ”verkar ganska förvirrade, på sitt roliga sätt” och Mapeis musik kallas för ”gapig”.⁵⁷ Robyn och Röyksopp ”bäddar in scenen i stroboskopljus, laser, bildprojektioner och galenskap. Röyksoppmännen glider runt i silverhuvor och Robyn åmar sig på ett podium.”⁵⁸ En annan recension menar att Robyn ”skakar rumpa som en besatt”.⁵⁹ I materialet finns även två exempel på när galenskapstopiken används i recensioner av män och intressant nog gäller det, precis som för festmetaforen, popakterna Peter LeMarc och Che Sudaka. En recension menar att Peter LeMarc ”skrattar som en galning”.⁶⁰ Och en annan tycker att ”det är mycket långt från den riktade galenskap Che Sudakas musik en gång var”.⁶¹

Jag menar att galenskapstopiken kan relateras till *Rundgångs* diskussion om autenticitet generellt, och Hillevi Ganetz undersökning av realityserien *Fame Factory* i synnerhet. Ganetz kommer fram till att kvinnor röstades ut ur tävlingen eftersom de antingen sågs som för slätstrukna, eller överträdde publikens gränser för vad som konstituerar en respektabel kvinnlighet.⁶² Att kvinnor i popgenren uppfattas som ”lätt tokiga” kan, även om det ofta är menat i positiv bemärkelse, ses som samma form av gränsöverträdelse. När ett överträdande av könsgränser konstrueras, konstitueras samtidigt de gränser som överträds. På så vis konstrueras galenskapstopiken kvinnlighet i recensionerna. Att artisterna i mitt material alltid beskrivs som mildt, roligt och glatt galna, i formuleringarna som ”slösaktigt

⁵³ Nils Hansson, ”Varmt och vänligt. Multietniska rytmer från Barcelona”, *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 8.

⁵⁴ Nils Hansson, ”Uppspelt Kate Bush bjöd in till sin värld”, *Dagens Nyheter* 2014-08-29, Kultur sid. 6-7.

⁵⁵ Anders Nunstedt, ”Färgsprakande soullektion i svart och vitt”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 41.

⁵⁶ Håkan Steen, ”Hon tar klassisk soul ut i rymden kryddat med kärlek & feminism”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.

⁵⁷ Annah Björk, ”Rebecca och Fiona leker med liveideal”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 5 och Håkan Steen, ”Publiken var med direkt när Mapei glänste”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.

⁵⁸ Håkan Steen, ”Drottningen av Way Out West”, *Aftonbladet* 2014-08-10, Nöje sid. 32.

⁵⁹ Anders Nunstedt, ”Robyn har gjort det igen”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 42.

⁶⁰ Markus Larsson, ”Fulländat farväl”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 28.

⁶¹ Lars Lovén, ”Che Sudaka har förlorat skärpan”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-14, Kultur sid. 24.

⁶² Ganetz 2009, sid. 183.

begåvad knasboll”, understryker dessutom den lättviktiga aspekten i *Rundgångs* definition av inautenticitet.

2.2.4 Autenticitet och intersektionalitet

I materialets recensioner av elektronisk musik framgår det extra tydligt att män ses som autentiska konstnärer medan kvinnor snarare ses som att de spelar upp redan färdig musik, vilket går emot förväntningarna på vad en konsert innebär. Topiken autenticitet är mycket vanlig i metalgenren, inom vilken det bara förekommer män. Topiken inautenticitet är vanlig i popgenren, vilket är den enda genre där kvinnor är i majoritet samt den enda genren där könsblandade grupper förekommer. I relation till topiken inautenticitet förekommer den konceptuella metaforen *musik är fest* och topiken galenskap. Dessa förekommer främst i recensioner av kvinnor, och när avvikelser sker är det fortfarande inom den kvinnligt könade genren pop.

Som jag har visat ovan bekräftar min undersökning *Rundgångs* tes att musik gjord av kvinnor uppfattas som inautentisk och musik gjord av män som autentisk. När kvinnors musik beskrivs som inautentisk och mäns som autentisk reproduceras föreställningen om att två dikotomiska kön dels existerar, dels har vissa egenskaper. Jag menar inte att topiken autenticitet används inom metalgenren *på grund av* att den uppfattas som manlig. Inte heller menar jag att den uppfattas som manlig *på grund av* att topiken autenticitet är vanligt förekommande, och detsamma gäller sambanden mellan topiken inautenticitet, pop och kvinnlighet. Min poäng är att topikerna autenticitet och inautenticitet, med tillhörande liknelser och metaforer, är ett sätt för talet att så att säga verkställa bekönade kroppar, i enlighet med hur Edenheim uppfattar Butlers performativitetsbegrepp.⁶³

2.3 Kropp

2.3.1 Kropp som topik

Att artisters kroppar förekommer som topik är inte uppseendeväckande vanligt i materialet. När det väl sker är det dock desto intressantare för uppsatsens syfte, och därför kommer jag att analysera topiken närmare. Kroppstopiken förekommer tre gånger. En gång för att beskriva hur The Damned's basist stämmer överens med stilförväntningarna på punkgenren: ”Basisten är nyast i bandet och den enda som verkligen har en punklook: rakad frisyr, Misfits-

⁶³ Edenheim 2008, sid. 147.

tröja, tatueringar.”⁶⁴ De andra två gångerna förekommer topiken i recensioner av män inom hip hop-genren, närmare bestämt av Action Bronson och Future.

Recensionen av Action Bronsons konsert inleds med meningen: ”Arian ’Action Bronson’ Asllani från Queens är ingen typisk New Yorkkrappare – halvalbansk, halvjudisk, otroligt skäggig och ganska korpulent, och han var en välutbildad gourmetkock innan han ganska sent började göra musik.”⁶⁵ Detta implicerar att en ”typisk rappare” är motsatsen till den kropp som beskrivs. Jag vill mena att Action Bronson rasifieras som vit genom de kodande orden ”halvalbansk, halvjudisk” i samband med det. Det är även intressant hur egenskaperna ”halvalbansk” och ”halvjudisk” knyts samman med Bronsons kropp, när de används i samma sats som de explicita kroppsbeskrivningarna ”otroligt skäggig och ganska korpulent”. Påpekandet av att Bronson ”varit” en välutbildad gourmetkock konstruerar honom som avvikande från hip hop-genrens generella arbetar/underklassidentitet. Att dessa egenskaper (vit och medelklass) beskrivs som avvikelser reproducerar föreställningen om hip hop som en svart rasifierad arbetar/underklassad genre, i likhet med hur beskrivningar av könsöverträdanden även konstruerar själva gränserna för feminitet i diskussionen om topiken galenskap ovan.

Den mycket korta recensionen av Futures konsert uttrycker främst en besvikelse över att ljudet är för dåligt för att musiken ska höras. Recensionen avslutas med det kontrasterande konstaterandet: ”Atlanta-rapparen har dock fantastiskt hår! Vi får hålla till godo med det för nu och drömma vidare om framtiden till de mullrande beatsen.”⁶⁶ Detta påpekas i en skämtsam ton, som om Futures hår kunde kompensera för den uteblivna showen. Detta skämt får stor betydelse och tyngd eftersom det är den korta recensionens enda tes. Det hår som det skämtas om är en frisyr som brukar kallas för dreadlocks och är historiskt och symboliskt konnoterad till en svart identitet.⁶⁷ Fascinationen för Futures hår följer ett mönster av hur svart arbetarklassmaskulinitet kodas som ”cool” inom populärkulturen, som beskrivits av bland annat Skeggs. Hon menar att vita kroppar kan gå in och ur denna ”svarta coolhet”, men för svart rasifierade är egenskapen fixerad vid själva kroppen:

A contradictory amalgam of racist stereotypes and resistance to those stereotypes produces a form of black working-class maleness coded as cool. [...] When black male bodies play ’cool’, it becomes fixed

⁶⁴ Nils Hansson, ”Punkklassiker och högstämnda melodramer”, *Dagens Nyheter* 2014-08-22, Kultur sid. 3.

⁶⁵ Nicholas Ringskog Ferrada-Noli, ”Inåtvänd och opersonlig rap”, *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 9.

⁶⁶ Per Magnusson, ”Vi fick ingen Future – vi fick bara en mullrande bas”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 38.

⁶⁷ ”Future från Way Out West”, *Rockfoto*, bild,

<http://www.rockfoto.nu/artists/future/20140808/21038/photos/169764> (2015-01-06). För vidare diskussion om hårets symboliska betydelse för svart rasifiering, se exempelvis Salem Yohannes, ”Makten bakom håret”, *Bang* #4 2014, e-artikel, <http://www.bang.se/makten-bakom-haret/> (2015-01-04).

on their body. They *are* cool. But black male actors cannot perform 'whiteness' in a similar way, because they are inscribed and read as black in our Western colour-coded visual symbolic economy.⁶⁸

Fascinationen för Futures hår blir ett sätt att genom topiken kropp konstruera ras i enlighet med ett existerande mönster för hur svart rasifiering sker inom populärkultur. I och med att jag, med stöd av Ahmed, ser rasifiering som en performativ talakt vill jag mena topiken kropp så att säga verkställer rasifieringen av kroppar.⁶⁹ Det är intressant att topiken, trots att den är förhållandevis ovanlig, två av tre gånger konstruerar ras i recensioner av hip hop-konserter med manliga artister.

Det händer även att den rasifierade kroppen används som en topik för att beskriva själva musiken. En recension menar att Peter LeMarc "låter som en tidig Springsteen, inte genom att härma utan genom att vara en vit man som hämtar kraft i samma svarta influenser."⁷⁰ På samma sätt beskriver en recension av Lily Allens spelning hennes musik som "kritvit diskbänks-r'n'b".⁷¹ Detta implicerar att vanlig RnB inte är vit, och förhöjer kontrasten via förstärkningen "kritvit". På samma sätt påpekas Peter LeMarcs vithet explicit, och ställs som kontrast mot hans "svarta influenser". När Lily Allens musik kallas "kritvit diskbänks-r'n'b" konstrueras hon även som arbetarklass, eftersom uttrycket är en lek med den litterära termen diskbänksrealism. I kombination med att hennes RnB kallas "kritvit" konstrueras den som avvikande från "vanlig" RnB, som i och med det rasifieras som svart på samma sätt som hip hop i recensionen av Action Bronson. Skillnaden mellan Bronson-Future och LeMarc-Allen är alltså att det i det första fallet handlar om att artistens kropp används som rasifierande topik i recensionen. I det andra fallet används snarare den mer diffusa idén om rasifierade kroppar för att beskriva själva musiken – med "svarta influenser" menas egentligen influenser av musik som gjorts av svart rasifierade musiker. Samma resonemang gäller för hur RnB-genren konstrueras som svart i recensionen av Lily Allen. Intressant är att Bronson, LeMarc och Allen explicit rasifieras som vita för att kontrasteras mot hur musiken rasifieras som svart. Varje gång ras nämns explicit, eller via "etnicitet" i Bronsons fall, är det alltså i relation till vita kroppar.

⁶⁸ Skeggs 2004, sid. 1.

⁶⁹ Ahmed 2011, sid. 225.

⁷⁰ Po Tidholm, "Ett magiskt farväl. Peter LeMarc har full kontroll och äger publiken från första stund", *Dagens Nyheter* 2014-08-04, Kultur sid. 9.

⁷¹ Per Magnusson, "Lily Allen pryder scenen med vad som är viktigast just nu – nappflaskor", *Aftonbladet* 2014-08-30, Nöje sid. 40.

2.3.2 Kropp som bildspråk

Som bildspråk används kroppsmetaforer något oftare. I likhet med vad som sker i recensionen av The Damned får en mans hår, eller snarare brist på hår, fungera som metafor för musiken som spelas när en recensent menar att Kraftwerks ”minimalistiska musik har åldrats lika väl som Jogi Löws hårfäste”.⁷² I fallet The Damned/Kraftwerk blir det alltså tydligt hur svårt det är att dra gränsen mellan topik och bildspråk. I relation till de övriga delarna av respektive text fungerar talet om hår ändå mer som en beskrivning för The Damned's basist och som en liknelse för Kraftwerks musik. Även i exempelvis en recension av Gaslight Anthem får hår symbolisera musik och estetik. Deras hårdrock beskrivs som så ”svulstig” att det ”bara är pudelfrisyren som saknas för att bilden ska vara komplett”.⁷³ Detsamma gäller när Queens of the Stone Age spelar ”riffrock som har så breda polisonger att irländska sjöbusar hade nickat gillande.”⁷⁴ Samtliga gånger som kropp används som bildspråk är det alltså i relation till män.

2.2.3 Kläder som topik

Det är vanligt att topiken kläder används för att beskriva framför allt kvinnors konserter, inom alla genrer. Robyn ”glider in som ett slags tiotals-Ziggy Stardust i röda plåtåneakers, silvershorts, Bowiespretigt hår och en hockeytröja som kunde varit designad av en japansk konstnär.”⁷⁵ Jenny Wilson är klädd ”i helsvart med ’The future is now’ skrivet på ryggen.”⁷⁶ ”Lily Allen kommer in i glittrig huvtröja och skyhöga klackskor.”⁷⁷ Chrissie Hynde ”har lårhöga stövlar och slips med väst”.⁷⁸ Och Kate Bush är ”barfota i en svart rock med långa fransar.”⁷⁹ Det förekommer även att mäns kläder används som topik, men då är det nästan uteslutande i samband med att kläderna är särskilt uppseendeväckande. Kraftwerks låtar ”hälsas av spontanapplåder från 3 000 3D-glasögon, en nästan lika bisarr syn som fyra gubbar i kroppsstrumpa.”⁸⁰ Outcasts André 3000 ”kommer in i lycklig peruk, overall och en tagg med texten ’Sold out’ och ett dollartecken på.”⁸¹

Att topiken kläder används oftare och får större utrymme i recensioner av kvinnors konserter, som en del av den visuella konsertupplevelsen, fäster vikt vid kvinnors utseende i högre grad än mäns. Topiken kläder sedd som performativ könskonstruktion i recensionerna

⁷² Per Magnusson, ”Kusligt – som inne i ett kärnkraftverk”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 32.

⁷³ Per Hägred, ”Svulstig rock som klingar i 80-talstoner”, *Aftonbladet* 2014-08-17, Nöje sid. 41.

⁷⁴ Anders Nunstedt, ”Tajt och exakt – men lyckas inte överraska”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 4.

⁷⁵ Håkan Steen, ”Drottningen av Way Out West”, *Aftonbladet* 2014-08-10, Nöje sid. 32.

⁷⁶ Anders Dahlbom, ”Jenny Wilson utmanar med temperament”, *Expressen* 2014-08-03, Nöje sid. 40.

⁷⁷ Anders Dahlbom, ”Lily Allen når inte fram till publiken”, *Expressen* 2014-08-30, Nöje sid. 46.

⁷⁸ Anders Dahlbom, ”Hynde – kul i fem minuter”, *Expressen* 2014-08-02, Nöje sid. 36.

⁷⁹ Nils Hansson, ”Uppspelt Kate Bush bjöd in till sin värld”, *Dagens Nyheter* 2014-08-29, Kultur sid. 6-7.

⁸⁰ Per Magnusson, ”Kusligt – som inne i ett kärnkraftverk”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 32.

⁸¹ Per Magnusson, ”En matt nostalgitripp”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 38.

knyter alltså kvinnlighet till objektifiering, och objektifiering till kvinnlighet i samma form av växelverkan som diskuteras ovan i relation till inautenticitetstopiken.

2.2.4 Kläder som bildspråk

Inom genrer som pop och hip hop förekommer även att kläder används som bildspråk, för att beskriva något vidare och större. ”Mack Beats värmer upp [...] inför ett Berns fyllt till bredden av bakvända kepsar och högtidligt boxfräscha sneakers.”⁸² Recensionen av La Roux beskriver musikens kopplingar till 80-talet syntpop via referenser som kavajärmar och seglarskor.⁸³ När popartisten Blood Oranges konsert recenserar beskrivs musiken som ”mer än hipsters i Supreme-kepsar.”⁸⁴ Just varumärket Supreme används som bildspråklig symbolik även i en annan recension, nämligen popbandet JJ:s album ”V”: ”Ur en modekonformistisk synvinkel är ’V’ nästan svenskare än alla samlade Ruff Ryders-hoodies från Supreme på Way Out Wests vipområde.”⁸⁵

Att det är främst inom popgenren man låter klädesplagg representera ett decennium som i La Roux fall, en subkultur i Blood Oranges fall och en hel nationsidentitet i JJ:s fall, skulle kunna ses i ljuset av hur pop är kopplat till kvinnlighet och inautenticitet.⁸⁶ När de större och mångfacetterade sakleden får ytliga, kroppsliga och enkla bildled konstrueras föreställningen av pop som en lättviktig och inautentisk genre. Intressant är att kläder används som topik i recensioner av kvinnor inom alla genrer, men som bildspråk i recensioner av två könsblandade band och två manliga artister, varav tre finns inom popgenren. Talet om kläder feminiserar män inom popgenren via bildspråkliga konnotationer, medan det feminiserar kvinnor via denotativa topiker.

2.2.5 Den konceptuella våldsmetaforen

I samtliga genrer är det mycket vanligt att män knyts till våld, krig och aggressivitet via metaforer och liknelser. Detta förekommer så ofta att bildspråket utgör den konceptuella metaforen *musik är våld* inom recensionsmaterialet. Våldsmetaforen förekommer nästan uteslutande i recensioner av män, och är allra vanligast i rockgenren. Men det finns även flera exempel inom pop och hip hop.

När hip hop-gruppen Mobb Deeps konsert på Berns recenserar är rubriken ”Kickar igång med extra pistolskott”.⁸⁷ I en annan recension av samma konsert menar man att Mobb

⁸² Per Magnusson, ”Kickar igång med extra pistolskott”, *Aftonbladet* 2014-08-25, Nöje sid. 27.

⁸³ Markus Larsson, ”En ogräddad 80-talsdänga”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 15.

⁸⁴ Per Magnusson, ”Magiskt, Blood Orange”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.

⁸⁵ Andres Lokko, ”Smaken av svensk indie”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-20, Kultur sid. 28.

⁸⁶ Ganetz, Gavanoas, Huss och Werner 2009, sid. 15.

⁸⁷ Per Magnusson, ”Kickar igång med extra pistolskott”, *Aftonbladet* 2014-08-25, Nöje sid. 27.

Deep ”kapitulerade fullständigt inför sitt öde när de släppte sitt nya album”. Peter LeMarc ”skjuter iväg munspelssolon”.⁸⁸ Skrillex ”attackerar med ljus och ljud som det inte finns någon morgondag”, ”plötsligt får vi ett struptag på inledningen av ’Lejonkungen’” och ”kraften i bas, rökmaskin och ljusflimmer känns som vassa knytnävar”.⁸⁹ I en recension av Neil Youngs konsert beskrivs en låt som ett ”stenhårt stridsutrop”.⁹⁰ ”De tio låtarna är fyllda till bredden med emotioner, visslingar och stråkar, men de lyckas aldrig slå undan benen från marken”, menar recensenten om Thomas Stenström.⁹¹ I Doug Seegers konsert ”skapas snabbt en avväpnande och familjär stämning.”⁹²

I rockgenren är den konceptuella våldsmetaforen dock allra vanligast. Ordet ”punkmolotovs” används för att beskriva Mattias Alkberg punkalbum.⁹³ Hans texter kallas också för ”en högkoncentrerad käftsmäll av primal ilska”.⁹⁴ Televisions musik beskrivs som ”elgitarrer i vild kollision.”⁹⁵ Och ”likväl tycks sabbatsåret 2013 ha gett Hammerfall ett nytt klipp i slaget som lovar gott för den fortsatta utvecklingen.”⁹⁶ En recension av Sabatons konsert har rubriken ”Sabaton tar hem slaget” och ”medlemmarnas ödmjuka, inbjudande stämning från scenen som står i bjärt kontrast till Sabatons stridshårda pansarhud”.⁹⁷ En recension av Bullets album beskriver musiken som ”muskelig, arg och knivskarp.”⁹⁸ En av recensionerna av Entombed A.D. menar att bandet ”skulle vinna mycket på att slå ned som en bomb” och avslutas med meningen: ”Att kasta sig fram i frontlinjen brukar kräva mer mod än så.”⁹⁹

Eftersom det finns särskilda konceptuella metaforer som är utmärkande för respektive kön-genre, blir det här återigen aktuellt att göra en exklusiv jämförelse mellan kvinnor i den feminiserade popgenren och män i den maskuliniserade genren rock. Det finns naturligtvis flera tolkningar att göra i en sådan jämförelse, då det är många saker som skiljer fenomenet *våld* från fenomenet *fest*. Men i relation till könskonstruktioner skulle jag framför allt vilja relatera metaforiken till hur vår kultur har en historisk och kontemporär tradition av att

⁸⁸ Markus Larsson, ”Fulländat farväl”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 28.

⁸⁹ Anders Dahlbom, ”Överjordiskt bra – men utmattande”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 46.

⁹⁰ Anders Dahlbom, ”Neil Young på bästa spelhumör”, *Expressen* 2014-08-04, Nöje sid. 30.

⁹¹ Kristin Lundell, ”Håkanelefanten står i vägen”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.

⁹² Markus Larsson, ”Hans röst är från en annan tid”, *Aftonbladet* 2014-08-04, Nöje sid. 29.

⁹³ Sara-Märta Höglund, ”Befriande punkvrål”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-20, sid. 28.

⁹⁴ Håkan Steen, ”En ilsken käftsmäll”, *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.

⁹⁵ Håkan Steen, ”Magin har blivit betald semester”, *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 35.

⁹⁶ Mattias Kling, ”Svajig (r)evolution”, *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.

⁹⁷ Joacim Persson, ”Sabaton tar hem slaget”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 18.

⁹⁸ Joacim Persson, ”Muskligt skarp AC/DC-brygd”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.

⁹⁹ Joacim Persson, ”Entombed A.D. – Back to the front”, *Aftonbladet* 2014-08-08, Nöje sid. 11.

konstruera män som aktiva subjekt och kvinnor som passiva objekt.¹⁰⁰ Den konceptuella metaforen *musik är fest*, där kvinnor som ger konserter förstås som värdinnor, konstruerar dem som bland annat stillastående och inbjudande. Kontrasterat mot hur den konceptuella våldsmetaforen konstruerar män som framåtgående och attackerande utgör metaforsystemen ett sätt att reproducera föreställningen om feminitet-passivitet och maskulinitet-aktivitet.

Det händer en gång i materialet att en våldsmetafor förekommer i en recension av en kvinna. Det är när Jenny Wilsons konsert recenserar med orden: ”I kvällssolen känns det som att bli påkörd av en mörk ljudmaskin under en performance.”¹⁰¹ Symtomatiskt nog skrivs Wilson då inte in som aktör i meningen, istället används metaforen i den passiva verbformen ”bli påkörd”.

2.2.6 Maskulinitet som topik

Den process där någon eller något anses vara ”för mycket” är enligt Skeggs ett sätt att konstruera arbetarklassidentitet:

The working-class have a long history of being represented by excess, whilst the middle-class are represented by their distance from it, usually through associations with restraint, repression, reasonableness, modesty and denial. Leon Hunt (1998) charts how the working-class in the 1970s were consistently used as a chipper of embodied excess.¹⁰²

Hon menar vidare att detta är ett könat fenomen – när arbetarklassen ”är för mycket”, så är den för mycket ”sitt kön”.¹⁰³ Detta är intressant i relation till en topik som är exklusivt förekommande inom hårdrocksgenren i mitt material, nämligen maskulinitetstopiken. Extra tydligt är detta i recensionerna av de tre hårdrocksbanden Sabaton, Hammerfall, och Queens of the Stone Age. I alla dessa sker konstruktioner av en excessiv manlighet, som i följande recension av Sabaton:

Måttfullhet får andra syssla med. Turnépremiären är en överdos av ohämmad krigsfascination. [...] Falubandet har aldrig gjort någon hemlighet av att de gärna målar med den stora penseln. När kvintetten ger sig ut på sin största Sverigeturné någonsin lämnas förstås ingen vrå av det militäriska skådespelet i fred. [...] Pyrofräset är så massivt och snyggt koreograferat att självaste Christer Björkman skulle imponeras. [...] Till och med rullstolsrampen har klätts i Biltemas grönspräckliga kamouflagenät”¹⁰⁴

Att jämföra Sabaton med schlagerkändisen Christer Björkman kontrasterar hårdrockarna mot den hyperfeminiserade schlagergenren, vilket blir ett sätt att accentuera att bandets maskulinitet är överdriven. Referensen till företaget Biltema fyller samma funktion, och är

¹⁰⁰ Catarina Johansson, *Den aktiva mannen, den passiva kvinnan. Norrbottnisk medias gestaltning av kvinnor och män ur ett diskursanalytiskt perspektiv*, Institutionen för arbetsvetenskap, Luleås tekniska universitet 2005, uppsats, <http://epubl.ltu.se/1402-1773/2005/074/LTU-CUPP-05074-SE.pdf> (2015-01-04).

¹⁰¹ Anders Dahlbom, ”Jenny Wilson utmanar med temperament”, *Expressen* 2014-08-03, Nöje sid. 40.

¹⁰² Skeggs 2004, sid. 99.

¹⁰³ Skeggs 2004, sid. 96.

¹⁰⁴ Joacim Persson, ”Sabaton tar hem slaget”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 18.

samtidigt löst arbetarklasskonnoterad. En liknande process sker i recensionen av Queens of the Stone Age:

Efter ett snyggt intro, där sekunderna till ”lift off ” räknas ner på videoskärmar och i högtalare, kliver bandet på i en lika maffig som maskulin ljusshow och spelar riffrock som har så breda polisonger att irländska sjöbusar hade nickat gillande.¹⁰⁵

Här understryker referensen till ”irländska sjöbusar” hur ”maffig och maskulin” ljusshowen är. Den ironiska undertonen i bildspråket implicerar ett avståndstagande från den överdrivna maskuliniteten på samma sätt som referenserna till Christer Björkman och Biltema gör i recensionen av Sabaton. Samma konstruktion av en arbetarklassamanlighet som är excessiv, osmaklig och orespektabel finns även i en recension av Hammerfalls album, där recensenten genom en raljant ton tar avstånd från vad som upplevs vara en brist på måtta och självdistans:

En fin sak med Hammerfall är att de verkar fullkomligt obrydda om god smak. Omslaget, skivtiteln, de lugna partierna i låtarna, texterna (var det ingen som reagerade på att ”Hammer high”-refrängen i ”Hector’s hymn” låter exakt som ”hammarhaj”?). Ingenstans skyggar bandet för totalt överdåd (så här i mp3-utskickens tid missar man tyvärr bandets promotionprylar, som bland annat inkluderat en kondom med texten ”Let the hammer stand”). [...] Men för den som har ett mer förlåtande förhållande till smak och skräpkultur så är ”(r)Evolution” en rolig skiva full av klassisk power metal. Lite som ett Bullet utan självdistans.¹⁰⁶

Topiken maskulinitet konstruerar alltså en excessiv maskulinitet i hårdrocksgenren. Den besläktade genren metal, som snarare utmärks av sin autenticitet som diskuterats ovan, upplevs inte som lika ”överdrivet manlig”. Utgående från Skeggs teorier om hur klass konstruerar kön, konstitueras även klassrelationer när genren metal tillskrivs en respektabel maskulinitet via topiken autenticitet, och genren hårdrock en orespektabel maskulinitet via topiken maskulinitet.

2.2.7 Kropp och intersektionalitet

I två av tre fall när artisters fysiska kroppar används som topik gäller det manskroppar i hip hop-genren. Båda gånger sker det i samband med rasifiering. När fysiska kroppar används som bildspråk gäller det främst olika former av mäns hår eller skägg kopplat till estetik och stilideal. Kläder används som topik när kvinnlighet denoteras inom alla genrer, men som bildspråk när kvinnlighet konnoteras via den feminiserade popgenren och könandet av artisten/bandet inte är entydigt kvinnligt. Hårdrock konstrueras som en manlig arbetarklassgenre när artisterna anses överdriva sin manlighet, och recensenterna tar avstånd från detta via topiken maskulinitet.

När rasifierade kroppar används som topik för att beskriva musik sker det i samband med att artisterna explicit rasifieras som vita. Det händer att maskulinitetstopiken används i

¹⁰⁵ Anders Nunstedt, ”Tajt och exakt – men lyckas inte överraska”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 4.

¹⁰⁶ Elin Unnes, ”Hammerfall – (r)Evolution”, *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.

relation till män, men det finns ingen explicit feminitetstopik. Detta skulle kunna bero på att rasism inte anses närvarande i konstruktionen av vithet, och att det inte på samma sätt inte ses som problematiskt att kalla någon för ”manlig”.

2.3 Nationalitet

2.3.1 Geografisk plats som topik

Geografisk hemvist är en mycket vanligt förekommande topik i recensionerna. I 40 % av texterna nämner recensenten vilken stad, stat eller vilket land artisten eller bandet i fråga kommer ifrån. Oftast knyts denna information inte till något annat i recensionen, men i vissa fall ges det betydelse. Som tidigare diskuterat används topiken nationalitet i rasifieringen av Action Bronson. Ett annat exempel på när nationalitet anses betydelsefullt är när Oukast anklagas för sexism, men ursäktas genom nationalitetstopiken: ”Outkast må vara från USA, där både jämställdhet och strippklubsverksamhet är på en helt annan nivå än i Sverige.”¹⁰⁷ Ett till exempel är när uppväxten i USA anges som en bidragande orsak till Ace Wilders musikalitet: ”Wilder har, färgad av uppväxten i USA, ett referensbibliotek som kan klinga spännande.”¹⁰⁸

Störst plats får nationalitetstopiken dock i recensioner av Manu Chao, Che Sudaka och Doug Seegers. Manu Chao kallas för den ”spanskfranske ’folk’hjälten”, ”en musikalisk variant av esperanto” och ”musikalisk ratatouille som saknar geografisk hemvist”.¹⁰⁹ De två recensioner av Che Sudaka lägger väldigt stort fokus vid nationalitet i kombination med klassbakgrund. Den ena inleds med att medlemmarna ”ursprungligen kommer från Argentina och Colombia, men blev upptäckta när de spelade på gatorna i Barcelona”.¹¹⁰ Den andra börjar med att beskriva vilken musik Che Sudaka gjorde ”under sin tid som papperslösa invandrare i Spanien”.¹¹¹ I en av recensionerna anses Che Sudaka ha musiken ”i sig”, en bisats efter att deras nationaliteter beskrivs:

Fyra man från Colombia och Argentina som har hela Manu Chao-traditionen av punk, reggae och latinamerikansk folkpop så stark i sig att man börjar undra om det kanske var tvärtom, han som influerades av dem.¹¹²

¹⁰⁷ Annah Björk, ”Vi borde bara buat...”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 40-41.

¹⁰⁸ Sara Martinsson ”Energiskt men tamt. Glimtar av en artist bortom sin stora hit”, *Dagens Nyheter* 2014-08-13, Kultur sid. 9.

¹⁰⁹ Johanna Paulsson, ”Manu Chao uppviglade till euforisk folkfest”, *Dagens Nyheter* 2014-08-17, Kultur sid. 3.

¹¹⁰ Nils Hansson, ”Varmt och vänligt. Multietniska rytmer från Barcelona”, *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 8.

¹¹¹ Lars Lovén, ”Che Sudaka har förlorat skärpan”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-14, Kultur sid. 24.

¹¹² Nils Hansson, ”Varmt och vänligt. Multietniska rytmer från Barcelona”, *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 8.

I likhet med Che Sudaka är det första som nämns om Doug Seegers hans klassresa: ”Det märks att han spelat för brödfödan på gatan, där den omedelbara publikkontakten är skillnaden mellan att kunna äta sig mätt eller huttra av hunger.” Bildspråket som följer liknar Doug Seegers vid en cowboy, vilket för samman Seegers kropp och nationalitet till en sorts odelbar enhet:

Musiken är fläsk och bruna bönor. Med en rejäl kopp Lucky Luke-kaffe vars styrka smälter järnvägsspår och får Clint Eastwood att grimasera. Även Seegers imponerande röst kommer från en annan tid. Det känns som om en arkeolog hittat stämbanden i en utgrävning i Texas och ställt fram dem på scenen.¹¹³

Gemensamt för alla recensioner av både Doug Seegers och Che Sudaka är alltså att de beskriver artisternas klassresor inledningsvis, och att nationaliteten efter det konstrueras som något dels anmärkningsvärt och meningsfullt och dels essentiellt inneboende i deras kroppar. När nationalitet sammankopplas med den fysiska kroppen sker en rasifieringsprocess.

2.3.2 Svenskhet som topik

Svenskhet är en vanligt förekommande topik i materialet. Två gånger förekommer den inom rockgenren. Dels när Chrissie Hyndes svenska producenter får stort utrymme i recensionen av hennes konsert, och dels när Anders Wendin beskrivs som en ”svenskspråkig rock’n’roll-entertainer”, en som gör ”den svenska rocken” ”på svenska” som ”få andra i Sverige”.¹¹⁴ Allra vanligast är topiken svenskhet dock inom popgenren. Annika Norlins ”finstämda” pop störs av att ”Mos Def dundrar rakt in i Annika Norlins hyllningar till det svenska vemodet.”¹¹⁵ En recension av Veronica Maggio liknar hennes musik vid Ikea, för att framhålla att den är något ”alla” kan relatera till:

Veronica Maggio är popmusikens motsvarighet till IKEA:s magiska deal kaffe med kanelbulle för fem kronor. Erkänn – den sprejade bulldoften i svängdörrarna har dig vid hallå varje gång. På samma sätt är det med Maggios refränger. Hon är en fena på att – med fiffiga tricks – skriva texter som alla kan relatera till.¹¹⁶

En recension av JJ:s album har rubriken ”Smaken av svensk indie” och fokuserar på hur svårplacerade de är musikaliskt, men kommer fram till att ”svensk” är den bästa kategoriseringen: ”Men kanske hade en röd stuga med vita knutar varit en sannare illustration än det trasiga hjärtat? Ty ur en modekonformistisk synvinkel är ’V’ nästan svenskare än alla samlade Ruff Ryders-hoodies från Supreme på Way Out Wests vipområde.”¹¹⁷ När svenskhet

¹¹³ Markus Larsson, ”Hans röst är från en annan tid”, *Aftonbladet* 2014-08-04, Nöje sid. 29.

¹¹⁴ Markus Larsson, ”Hynde får varken liv i klassikerna eller nya låtarna”, *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 34-35 och Håkan Steen, ”Wendin står stadigt även utan hitsen”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 29.

¹¹⁵ Annah Björk, ”Norlin får publiken att börja gråta”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 10.

¹¹⁶ Per Magnusson, ”Veronica Maggio är precis som Ikeas kaffe och bullar”, *Aftonbladet* 2014-08-31, Nöje sid. 37.

¹¹⁷ Andres Lokko, ”Smaken av svensk indie”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-20, Kultur sid. 28.

i föregående citat symboliseras av högstatusmärket Supreme och festivalen Way Out Wests vipområde blir det extra tydligt att indiepop är en medelklassad genre, vilket är ett mönster som syns även i andra recensioner. Detta är intressant i relation till hur Skeggs kopplar medelklassen till konstruktionen av nationell gemenskap:

Respectability has always been a marker and a burden of class, a standard to which to aspire. [...] Respectability was also central to the development of the notion of Englishness. It was a key characteristic of what it meant to belong, to be worthy and to be an individual. [...] But only some groups were considered to be capable of being moral, others were seen to be in need of control.¹¹⁸

Att topiken svenskhet främst används inom genren indiepop gör också att vithet knyts till svenskhet, då pop är en genre som generellt rasifieras som vit. Svenskhet används heller aldrig som topik i recensioner av svenska hip hop-artister i materialet. Svenskhetstopikens koppling till vithet blir också tydlig i hur Sverige kontrasteras mot USA via den svart rasifierade och arbetarklassade hip hop-gruppen Outkast: ”Outkast må vara från USA, där både jämställdhet och strippklubsverksamhet är på en helt annan nivå än i Sverige. Men det här var något av det mest sexistiska, osmakliga och ointelligenta jag sett.”¹¹⁹

2.3.3 Nationalitet och intersektionalitet

När andra nationaliteter än svenskhet förekommer som betydelsebärande topiker i recensionerna är det oftast i recensioner av artister som klassas och/eller rasifieras som annat än vit medelklass. Detta gäller till exempel Che Sudaka, Manu Chao, Doug Seegers och Outkast. Topiken svenskhet konstruerar ett ”vi”, ibland i kombination med metaforer och liknelser som ”röda stugor” och ”Ikea”. När svenskhet konstrueras reproduceras och understryks både vithetens och medelklassens normativa maktposition.

¹¹⁸ Skeggs 1998, sid. 3.

¹¹⁹ Annah Björk, ”Vi borde bara buat...”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 40-41.

3. Avslutning

Syftet med denna uppsats har varit att synliggöra *hur* grundläggande språk- och tankestrukturer i musikrecensioner reproducerar maktasymmetrier via bildspråk och topiker. Syftet har alltså inte varit att undersöka *om* maktasymmetrier reproduceras genom språket, eftersom det hela tiden varit inbäddat i mina teoretiska utgångspunkter. Detta innebär att fokus har legat på de mönster jag funnit, och inte på avvikelserna därifrån.

Sammanfattningsvis har jag funnit två övergripande topiker som konstruerar manlighet och kvinnlighet – autenticitet och inautenticitet. Det händer att själva orden används explicit i recensionerna, men ännu vanligare är omskrivningar. Topiken galenskap konstruerar främst feminitet inom popgenren, och topiken maskulinitet konstruerar en viss form av arbetarklassmanlighet i främst hårdrocksgenren. Jag har också funnit två konceptuella metaforer, som båda konstruerar kön. Den första är *musik är fest*, och används enbart för popmusik och nästan enbart för artister som könas som kvinnor. Den andra är *musik är våld*, som nästan uteslutande förekommer i recensioner av män, och är vanligast i rockrecensioner. Båda dessa konceptuella metaforer förstärker alltså könandet av kroppar inom genrer som redan är könade på samma sätt. Det vill säga, den konceptuella festmetaforen feminiserar kvinnligt könade kroppar i den feminiserade popgenren och den konceptuella våldsmetaforen maskuliniserar manligt könade kroppar i den redan maskuliniserade rockgenren. I en jämförelse av de två konceptuella metaforerna är det bland annat intressant hur kvinnlighet konstrueras som passivt och manlighet som aktivt, i enlighet med ett historiskt sätt att dikotomisera och hierarkisera kön. Även temat 'kläder' konstruerar kön i mitt material. En intressant skillnad där är att kläder används som topik för kvinnor i samtliga genrer, och som bildspråk för män i den feminiserade popgenren. Resultatet är att kläder feminiserar män konnotativt i popgenren, medan kläder används denotativt som topik i könandet av kvinnor.

När ras används som topik är det enbart i relation till artister som rasifieras som vita. Detta beror antagligen på att vithet anses mindre "problematiske", med andra ord att rasism inte uppfattas vara ett problem i helvita sammanhang. Här går det att dra en parallell till hur kön enbart förekommer som en topik för maskulinitet och inte feminitet. Att vithet och maskulinitet inte ses som nedvärderande att explicit tillskriva en kropp – att de således kan utgöra topiker – är ett tecken på de hegemoniska maktpositioner dessa identitetskategorier innehar. En följd av det resonemanget blir dock att topikerna 'vithet' och 'maskulinitet' i sig själva reproducerar dessa maktrelationer.

Jag har också funnit att topiken 'geografisk plats' är vanlig, men sällan fylld med mening. Undantagen sker framför allt när nationell identitet paras ihop med en avvikande

klassidentitet och/eller rasifiering. 'Svenskhet' skiljer sig från den övriga användningen av topiken 'geografisk plats' då den används för att konstruera ett "vi". Genom att detta "vi" knyts till (framför allt indie-)pop och att vissa varumärken används som bildspråk blir svenskhet synonymt med medelklassidentitet och vithet i mitt material.

På ett övergripande plan är det i många recensioner tydligt hur maktkategorierna kön, ras och klass inte bara konstruerar, utan också förstärker, varandra. Särskilt tydligt är detta i recensionerna av exempelvis Action Bronson, Lilly Allen, Hammerfall och Che Sudaka.

Det är viktigt att komma ihåg att analysen och dess resultat är intimt förknippad med statistiken. Att det exempelvis enbart förekommer manligt könade artister i hårdrocksgenren bör inte ses som en extern omständighet som kan frikopplas från analysen, det är odelbart förknippat med hur genren och artisterna konstrueras via bildspråk och topiker. Enheterna kön, ras, klass, bildspråk, topiker och musikgenre skapar alla varandra i materialet. De existerar inte parallellt, som termen 'intra-sektionalitet' kan påminna oss om. Min ambition har varit att belysa just de mest intressanta aspekterna av språkdelen, men det går inte att plocka ut den och se som en isolerad del. Avgränsningen mellan identitetskategorier, musikgenre och språk i recensionerna är inte suddig – den finns inte. Att fråga sig om den här uppsatsens resultat hade blivit detsamma om till exempel alla recenserade artister i hårdrocksgenren hade könats som kvinnor är således inte en relevant fråga till den här uppsatsen. Statistiken är viktig del av analysen, och uppsatsens syfte är helt avhängigt det tid och rum i vilken den kommit till.

Många aspekter av statistiken kan dock vara intressanta att fundera vidare över i andra sammanhang och framtida analyser. Varför könsblandade band bara återfinns inom genren pop, varför det recenseras så pass många album inom den relativt smala genren metal och varför relativt många konserter men inga album av kvinnor i genren hip hop recenseras, till exempel. Uppsatsens fokus på hur språk implicit reproducerar maktasymmetrier skulle dessutom ur ett större perspektiv kunna ses som en liten, liten pusselbit till den stora frågan om hur djupt rotade strukturer är, och varför de är så pass seglivade.

Källor och litteratur

Källor

Nationalencyklopedin, ”Populärmusik”, e-resurs,
<http://www.ne.se.ezproxy.its.uu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/popul%C3%A4r-musik> (2015-01-02).

Rockfoto, Future från Way Out West,
<http://www.rockfoto.nu/artists/future/20140808/21038/photos/169764> (2015-01-06).

Sveriges television, ”Jills veranda”, <http://www.svt.se/jills-veranda/> (2014-12-28).

—, ”Melodifestivalen – år för år”, <http://www.svt.se/melodifestivalen/om-melodifestivalen> (2015-01-02).

Litteratur

Ahmed, Sara, *Vithetens hegemoni*, Rasmus Redemo (red.), i översättning av Amelie Björck, Patricia Lorenzoni och Maria Åsard, Hägersten: Tankekraft 2011.

Andersson, Sofia, *Recensionernas retorik: Om könsroller i kulturjournalistiken*, Institutionen för litteraturvetenskap, Högskolan Dalarna 2013, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:629268/FULLTEXT02.pdf> (2014-12-28).

Edenheim, Sara, ”’The queer disappearance of Butler’. När Judith Butler introducerades i svensk feministisk forskning, 1990 – 2002”, *Lychnos 2008*, Avdelningen för vetenskapshistoria, Uppsala universitet 2008, e-artikel,
<http://www.vethist.idehist.uu.se/lychnos/articles/2008-44.pdf> (2014-12-22).

Ganetz, Hillevi och Anna Gavanoas, Hasse Huss och Ann Werner, *Rundgång. Genus och populärmusik*, Halmstad: Makadam 2009.

Gustavsson, Linda, *Att skriva om musik: En analys av folkmusikrecensioner*, Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet 1998, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:525206/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-22).

Jacobsson, Anders och Filip Joelsson, *Musikkritikens genus – En studie av skivrecensioner i svensk dagspress*, Institutionen för kommunikation, medier och it, Södertörns högskola 2012, uppsats, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:548734/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-28).

Johansson, Catarina, *Den aktiva mannen, den passiva kvinnan. Norrbottnisk medias gestaltning av kvinnor och män ur ett diskursanalytiskt perspektiv*, Institutionen för

- arbetsvetenskap, Luleås tekniska universitet 2005, uppsats,
<http://pure.ltu.se/portal/files/30970539/LTU-CUPP-05074-SE.pdf> (2015-01-04).
- Johnsen, Mark och George Lakoff, ”Metaphors we live by” [Chicago 1980], *The University of Chicago press* 2003, e-artikel, <http://shu.bg/tadmin/upload/storage/161.pdf> (2014-12-22).
- Koironen, Sirpa, *Språk, musik och kultur: En studie av hur språkbruket i musikrecensioner speglar kulturella värderingar*, avhandling, Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet 2011.
- Lindqvist Grinde, Janne, *Klassisk retorik för vår tid*, Lund: Studentlitteratur 2008.
- Lykke, Nina, ”Nya perspektiv på intersektionalitet. Problem och möjligheter”,
Kvinnovetenskaplig tidsskrift nr 2-3 2005, e-artikel,
<http://www.politiken.se/tidskrifter/tgv/kvt0502-2.pdf> (2014-12-28).
- Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige*, Mångkulturellt centrum 2014, e-resurs, <http://www.tobiashubINETTE.se/afrofobi.pdf> (2015-01-04).
- Pinto, Leandro, *Spektakulärt dålig smak. Om representation av smak, status och klass i svensk reality-TV*, Institutionen för medievetenskap, Stockholms universitet 2012, uppsats,
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:600528/FULLTEXT01.pdf> (2014-12-22).
- Skeggs, Beverley, *Formations of Class & Gender*, London: SAGE 1997.
 —, *Class, Self, Culture*, London: Routledge 2004.
- Strage, Fredrik, ”The Notorious B.I.G.” [Tidskriften POP #23 1997], *Tidskriften POP revisited*, blogginlägg, <http://popviminns.wordpress.com/2010/06/15/the-notorious-b-i-g> (2014-12-07).
- Weaver, Richard M., ”Language is Sermonic” [1963], *The Rhetorical Tradition. Reading from Classical Times to the Present*, Patricia Bizzell & Bruce Herzberg (red.), Boston: Bedford Books 2000.
- Yohannes, Salem, ”Makten bakom håret”, *Bang* #4 2014, e-artikel,
<http://www.bang.se/makten-bakom-haret/> (2015-01-04).

Analysmaterial

- Backman, Dan, ”Pophantverk med tyngd”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-20, Kultur sid. 28.
- Björk, Annah, ”Höjdpunkten smygs fram av Cherry”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 5.
 —, ”Rebecca och Fiona leker med liveideal”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 5.
 —, ”Vi borde bara buat...”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 40-41.
 —, ”Norlin får publiken att börja gråta”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 10.

- Dahlbom, Anders, "Hynde – kul i fem minuter", *Expressen* 2014-08-02, Nöje sid. 36.
- , "Sannsaga som gillas av alla", *Expressen* 2014-08-02, Nöje sid. 36-37.
 - , "Jenny Wilson utmanar med temperament", *Expressen* 2014-08-03, Nöje sid. 40.
 - , "Fulländat, Peter LeMarc", *Expressen* 2014-08-03, Nöje sid. 40-41.
 - , "Neil Young på bästa spelhumör", *Expressen* 2014-08-04, Nöje sid. 30.
 - , "En trevlig stund i solen med Magic Numbers", *Expressen* 2014-08-04, Nöje sid. 30.
 - , "Överjordiskt bra – men utmattande", *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 46.
 - , "Lily Allen når inte fram till publiken" *Expressen* 2014-08-30, Nöje sid. 46.
- Dahlström, Mattias, "Ariana Grande – My Everything", *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
- , "J Mascis – Tied to a star", *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.
 - , "Allt sitter perfekt hos Ison och Fille", *Dagens Nyheter* 2014-08-21, Kultur sid. 9.
- Hansson, Nils, "Varmt och vänligt. Multietniska rytmer från Barcelona", *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 8.
- , "Entombed AD – Back to the front", *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
 - , "Punkklassiker och högstämnda melodramer" *Dagens nyheter* 2014-08-22, Kultur sid. 3.
 - , "Uppspelt Kate Bush bjöd in till sin värld", *Dagens Nyheter* 2014-08-29, Kultur sid. 6-7.
- Hägred, Per, "Svulstig rock som klingar i 80-talstoner", *Aftonbladet* 2014-08-17, Nöje sid. 41.
- Höglund, Sara-Märta, "Befriande punkvrål", *Svenska Dagbladet*, 2014-08-20, Kultur sid. 28.
- Kling, Mattias, "En jazzig utveckling", *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.
- , "Envist och intensivt", *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.
 - , "Svajig (r)evolution", *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.
 - , "Svidande hett & gruvligt tjusigt", *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 48.
 - , "Tar många kliv i en ny riktning", *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 14.
- Källén, Matilda, "Thomas Stenström – Fulkultur :()", *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.
- Larsson, Markus "En ogräddad 80-talsdänga", *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 15.
- , "Dags att våga revoltera, Jill", *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 34.
 - , "Hynde får varken liv i klassikerna eller nya låtarna", *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 34-35.
 - , "Fulländat farväl", *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 28.
 - , "Hans röst är från en annan tid", *Aftonbladet* 2014-08-04, Nöje sid. 29.

- Lokko, Andres, ”Smaken av svensk indie”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-20, Kultur sid. 28.
- , ”Charmigt taggigt med the Wytches”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-27, Kultur sid. 26.
- Lovén, Lars, ”Che Sudaka har förlorat skärpan”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-14, Kultur sid. 24.
- Lundell, Kristin, ”Håkanelefanten står i vägen”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.
- Magnusson, Per, ”Kusligt – som inne i ett kärnkraftverk”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 32.
- , ”Magiskt, Blood Orange”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.
- , ”Vi fick ingen Future – vi fick bara en mullrande bas”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 38.
- , ”En matt nostalgitripp”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 38.
- , ”First Aid Kit sjunger Jill av verandan”, *Aftonbladet* 2014-08-31, Nöje sid. 37.
- , ”Pira, du är osvikligt cool”, *Aftonbladet* 2014-08-10, Nöje sid. 33.
- , ”Kickar igång med extra pistolskott”, *Aftonbladet* 2014-08-25, Nöje sid. 27.
- , ”Nytt djup och mera mörker”, *Aftonbladet* 2014-08-15, Nöje sid. 12.
- , ”Grandeos – stundvis”, *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 10.
- , ”Sätter sin begåvning i fokus”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.
- , ”Tom, klyschig desperation”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.
- , ”Lily Allen pryder scenen med vad som är viktigast just nu – nappflaskor”, *Aftonbladet* 2014-08-30, Nöje sid. 40.
- , ”Mörka gitarrer lyfter”, *Aftonbladet* 2014-08-30, Nöje sid. 40.
- , ”Veronica Maggio är precis som Ikeas kaffe och bullar”, *Aftonbladet* 2014-08-31, Nöje sid. 37.
- Martinsson, Sara, ”Energiskt men tamt. Glimtar av en artist bortom sin stora hit”, *Dagens Nyheter* 2014-08-13, Kultur sid. 9.
- , ”The Magic Numbers – Alias”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
- Nunstedt, Anders, ”Tajt och exakt – men lyckas inte överraska”, *Expressen* 2014-08-08, Nöje sid. 4.
- , ”Iconas punkiga pop-party”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 40.
- , ”Färgsprakande soullektion i svart och vitt”, *Expressen* 2014-08-09, Nöje sid. 41.
- , ”Robyn har gjort det igen”, *Expressen* 2014-08-10, Nöje sid. 42.
- Paulsson, Johanna, ”Manu Chao uppviolade till euforisk folkfest”, *Dagens Nyheter* 2014-08-17, Kultur sid. 3.

- ”Mattias Alkberg – Södra Sverige”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
- , ”Opeth – Pale Communion”, *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.
- Persson, Joacim, ”Sabaton tar hem slaget”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 18.
- , ”Entombed A.D. – Back to the front”, *Aftonbladet* 2014-08-08, Nöje sid. 11.
- , ”Muskligt skarp AC/DC-brygd”, *Aftonbladet* 2014-08-29, Nöje sid. 27.
- Peterson, Jens, ”Jenny Lewis bjuder på flera ess”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 3.
- Ringskog Ferrada-Noli, Nicholas, ”Inåtvänd och opersonlig rap”, *Dagens Nyheter* 2014-08-14, Kultur sid. 9.
- , ”FKA Twigs – LP1”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
- , ”Mobb Deep levererar nostalgisk raplycka”, *Dagens Nyheter* 2014-08-26, Kultur sid. 8.
- , ”Wiz Khalifa – Blacc Hollywood”, *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.
- Rönnols, Märith, ”Trevlig dödsmetall med Entombed AD”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-13, Kultur sid. 20.
- , ”Mer känslösam metal med Opeth”, *Svenska Dagbladet* 2014-08-27, Kultur sid. 26.
- Steen, Håkan, ”Coolt och catchy, Lewis”, *Aftonbladet* 2014-08-01, Nöje sid. 15.
- , ”Drömsk pop går förlorad i solskenet”, *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 34.
- , ”Magin har blivit betald semester”, *Aftonbladet* 2014-08-02, Nöje sid. 35.
- , ”Wendin står stadigt även utan hitsen”, *Aftonbladet* 2014-08-03, Nöje sid. 29.
- , ”Skön känsla trots brist på hitlåtar”, *Aftonbladet* 2014-08-04, Nöje sid. 28.
- , ”Crazy Horse tar fram det unika i Neil Young”, *Aftonbladet* 2014-08-04, Nöje sid. 29.
- , ”Hon tar klassisk soul ut i rymden kryddat med kärlek & feminism”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.
- , ”Publiken var med direkt när Mapei glänste”, *Aftonbladet* 2014-08-09, Nöje sid. 39.
- , ”Drottningen av Way Out West”, *Aftonbladet* 2014-08-10, Nöje sid. 32.
- , ”Intimt, på gott och ont”, *Aftonbladet* 2014-08-10, Nöje sid. 33.
- , ”En ilsken käftsmäll”, *Aftonbladet* 2014-08-22, Nöje sid. 11.
- Strage, Fredrik, ”Grandios tonsättning av efterfesten”, *Dagens Nyheter* 2014-08-20, Kultur sid. 11.
- , ”Musiken som gangsterrappare hör när de kommer till himlen”, *Dagens Nyheter* 2014-08-24, Kultur sid. 3.
- Tidholm, Po, ”Ett magiskt farväl. Peter LeMarc har full kontroll och äger publiken från första stund”, *Dagens Nyheter* 2014-08-04, Kultur sid. 9.
- , ”Nike & Röda Orkestern – Vi är alla”, *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.
- Unnes, Elin, ”Hammerfall – (r)Evolution”, *Dagens Nyheter* 2014-08-27, Kultur sid. 11.